

EL NOU CURS

Lev Trotski

1923

---

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es – des de: <http://grup-germinal.org/> ; <http://grup-germinal.org/?q=node/184>

Índex

EL NOU CURS

Prefaci

- (1) EL PROBLEMA DE LES GENERACIONS EN EL PARTIT, p. 4
- (2) LA COMPOSICIÓ SOCIAL DEL PARTIT, p. 9
- (3) AGRUPAMENTS I FRACCIONS, p. 14
- (4) EL BUROCRATISME I LA REVOLUCIÓ (Projecte d'informe que l'autor després no redactà), p. 21
- (5) TRADICIÓ I POLÍTICA REVOLUCIONÀRIA, p. 26
- (6) LA 'SUBESTIMACIÓ' DEL CAMPEROLAT, p. 34
- (7) EL PLA EN L'ECONOMIA (El decret número 1.042), p. 40

ANNEXOS

- I EL NOU CURS (Lletra a una assemblea del partit), p. 52
- II EL FUNCIONARISME EN L'EXÈRCIT I EN ALTRES PARTS, p. 58
- III LA SOLDADURA ENTRE LA CIUTAT I EL CAMP (... i sobre rumors fal·laços), p. 62
- DUES GENERACIONS, p. 67
- LA PLATAFORMA DELS 46, p. 70

PREFACI

Aquest opuscle apareix amb un retard considerable a causa d'un problema de salut. Però, al capdavall, les qüestions que ací tracte, tot just acaben d'ésser plantejades en la discussió portada a terme fins al moment.

Al voltant d'aqueixos problemes, concernents al règim intern del partit i l'economia del país, s'alçaren, durant la discussió, núvols de pols que ben sovint formen un vel quasi impenetrable i cremen els ulls. Però açò passarà. Els núvols de pols, es dissiparan i reapareixeran els contorns reals dels problemes. El pensament col·lectiu del partit extraurà progressivament de les discussions

allò que li és necessari, adquirirà una major maduresa i esdevindrà més segur de si mateix. I, així, la base del partit s'ampliarà i la seua direcció, s'enfortirà.

Aquest és el sentit objectiu de la resolució del Comitè Central sobre el “nou curs” del partit, qualssevol que siguen les interpretacions restrictives de què és objecte. Tot el treball anterior de depuració del partit, el millorament de la seua instrucció política, del seu nivell teòric i del nivell de preparació dels seus funcionaris només pot assolir el seu punt òptim en l'ampliació i intensificació de l'activitat autònoma de tot el partit, activitat que és l'única garantia seriosa contra tots els perills inherents a la nova política econòmica i a la lentitud del desenvolupament de la revolució europea.

Però és indubtable que el “nou curs” del partit només pot ésser un mitjà i no un fi en si mateix. Hom pot dir que el valor del període serà determinat exactament en la mesura que ens facilite la solució de la nostra tasca econòmica.

L'administració de la nostra economia estatal és necessàriament centralitzada. La conseqüència d'açò en els primers temps fou que els problemes i les divergències d'opinions vinculats a la direcció econòmica central estigueren limitats a un cercle estret de persones. L'elaboració col·lectiva del partit encara no s'ha apropiat directament a l'estudi dels problemes i dificultats fonamentals de la direcció centralitzada i racionalitzada de l'economia estatal. Encara en el XII Congrés, els problemes relatius al pla de l'economia només foren abordats, comptat i debatut, d'una manera formal. Açò explica en gran manera que les vies i els mètodes establerts en la resolució d'aqueix congrés no foren gairebé aplicats fins ara i que el Comitè Central hagué de plantejar novament la qüestió de la necessitat de portar a la pràctica les decisions econòmiques del XII Congrés, en particular les relacionades amb el Gosplan.

Però aquesta vegada també la decisió del Comitè Central ha estat acollida per diferents sectors amb reflexions escèptiques sobre el Gosplan i la realització del pla per part de la direcció. Aqueix escepticisme no recobreix cap pensament creador, cap teoria, res de seriós. I si aqueix escepticisme barat és tolerat en el partit és precisament perquè el pensament col·lectiu del partit encara no ha abordat clarament els problemes de la direcció centralitzada i racionalitzada de l'economia. No obstant, de la realització fructífera d'aqueixes decisions en depèn totalment la sort de la revolució.

En el seu últim capítol aquest opuscle aborda el problema de les relacions entre el pla i la direcció, a propòsit d'un exemple particular que no hem escollit arbitràriament, sinó que ens fou imposat per la discussió interna del partit. És d'esperar que en la pròxima etapa el pensament del partit aborde tots aquests problemes de manera molt més concreta de com ho ha fet fins ara. A qui

segueix com a espectador (i tal és ara la meua situació) l'actual discussió econòmica, li sembla que el partit ha retrocedit un any per a interpretar d'una manera més crítica les decisions del XII Congrés. D'això resulta que els problemes que d'alguna manera eren el monopoli d'un cercle estret concentren ara a poc a poc l'atenció de tot el partit. Per la meua banda, només puc aconsellar els camarades que afronten els problemes econòmics que estudien atentament els debats del XII Congrés sobre la indústria i els relacionen convenientment amb la discussió actual. Aviat espere poder tornar sobre aquests problemes.

***

Cal reconèixer que durant la discussió oral i escrita del partit aparegueren una gran quantitat de "fets" i d'informacions que no tenen res en comú amb la realitat i representen, per a emprar un eufemisme, el fruit d'inspiracions passatgeres, en donem prova en aquest llibre. Recórrer a mitjans tan "contundents" significa en el fons una manca de respecte envers el partit. I, segons el meu parer, aquest últim ha de respondre a aqueixos procediments amb una verificació minuciosa de les citacions, xifres i fets presentats. Açò constitueix per al partit un excel·lent mitjà d'educar les masses i d'educar-se a si mateix.

El nostre partit és prou madur com per a no ésser obligat a refugiar-se en l'apatia o, per contra, en el furor de la discussió. Un règim més estable de democràcia assegurarà a la nostra discussió el caràcter que ha de tenir i ensenyarà a presentar al partit només dades curosament verificades. En aquest sentit, l'opinió pública del partit ha de formar-se en l'art de la crítica despietada. Les cèl·lules de fàbrica, en la seua experiència diària, han de verificar les dades de la discussió i les seues conclusions. També seria molt útil que la joventut estudiantil prengué com a base dels seus treballs històrics, econòmics i estadístics, la verificació minuciosa de les dades emprades en la discussió actual del partit i sobre els quals aquest basarà les seues decisions en el futur.

Torne a repetir que l'adquisició més important que el partit ha fet, i que ha de servir, consisteix en el fet que les qüestions econòmiques capitals, que abans eren resoltes al si d'organismes restringits, s'han convertit en el centre d'atenció de la massa del partit. Entrem en un nou període. Els núvols de pols alçada per la discussió es dissiparan, les dades falses seran rebutjades pel partit i aquest mantindrà els ulls fixos en les qüestions fonamentals de l'organització econòmica. Amb això, la revolució en sortirà guanyant.

Lev Trotski

Post-Scriptum: Aquest opuscle conté, a més dels capítols publicats en *Pravda*, alguns capítols nous: “El burocratisme i la revolució”, “Tradició i política revolucionària”, “La “subestimació” dels camperols”, “La planificació en l’economia”. Quant als articles ja publicats, els reproduïsc ací sense canviar una línia, cosa que permetrà al lector jutjar en quina mesura el seu sentit ha estat, i algunes vegades és, monstruosament desnaturalitzat al llarg de la discussió.

(1)

EL PROBLEMA DE LES GENERACIONS EN EL PARTIT

En una de les resolucions adoptades durant la discussió de Moscou, els seus sotasignants es lamentaven que el problema de la democràcia en el partit s’hagués complicat amb les discussions sobre les relacions generacionals, amb atacs personals, etc. Aquest reprotxe evidencia una certa confusió en les idees. Els atacs personals i les relacions generacionals són dues coses força diferents. Si es plantejés ara el problema de la democràcia sense analitzar la composició del partit, tant des del punt de vista social com del de l’edat i de l’experiència política, hom no podria arribar a cap conclusió.

No és casual que el problema de la democràcia s’haja plantejat primerament com un problema de les relacions entre les diverses generacions. Aqueix és el resultat lògic de tota l’evolució del nostre partit, la història del qual pot dividir-se esquemàticament en quatre períodes: a) la preparació, que durà un quart de segle i que finalitzà en Octubre; b) Octubre; c) el període posterior a Octubre; d) el “nou curs”, és a dir, el període en què ara entrem.

Tanmateix la seua riquesa, la seua complexitat i la diversitat de les etapes realitzades, avui compremem que el període anterior a Octubre únicament tingué un caràcter preparatori. Octubre permeté verificar la ideologia i l’organització del partit i dels seus militants. Per Octubre entenem el període més agut de la lluita pel poder que pot fixar-se, aproximadament, en les “Tesi d’abril” de Lenin i que acaba amb la presa de l’aparell de l’estat.

Tot i que només durà alguns mesos, és tan important, pel seu contingut, com tot el període de preparació que es mesura en anys i en desenes d’anys. Octubre, no sols ens oferí una verificació infal·lible, única en el seu gènere, del passat del partit, sinó que esdevingué una font d’experiència per al futur. Gràcies a Octubre, el partit pogué, per primera vegada, valorar-se en la seua justa mesura.

La conquesta del poder fou seguida d’un creixement ràpid, quasi anormal, del partit, que atragué a les seues files no sols treballadors poc conscients sinó,

també, certs elements totalment estranys al seu esperit: funcionaris, arribistes i polítics. En aquest període caòtic, el partit únicament servà la seua naturalesa bolxevic gràcies a la dictadura interna de la vella guàrdia que havia demostrat les seues aptituds en Octubre. En tots els problemes, de major o menor importància, els nous membres acceptaren aleshores, gairebé sense discussió, la direcció de la vella generació. Els arribistes consideraven aquesta docilitat com el millor mitjà per a consolidar la seua situació dins del partit. Però els seus càlculs fallaren. Per mitjà d'una depuració rigorosa de les seues pròpies files, el partit se'n desembarassà. Els efectius del partit disminuïren però la seua consciència augmentà. Aquesta autoverificació, aquesta depuració, feren que el partit, després d'Octubre, se sentís per primera vegada un col·lectiu la tasca del qual no era simplement deixar-se dirigir per la vella guàrdia sinó examinar i decidir per si mateix els problemes essencials de la política. En aquest sentit, el període crític de la depuració constitueix, en certa manera, la preparació per a aqueix canvi profund que ara es manifesta en la vida del partit i que segurament entrarà en la seua història sota el nom de "nou curs".

És precís tenir ben clar una cosa: l'essència de les diferències i de les dificultats actuals no rau en el fet que els "secretaris" hagen exagerat la nota en determinats aspectes i hom ha de cridar-los a l'ordre, sinó que *el conjunt del partit es disposa a passar a una fase històrica més elevada*. És com si la massa dels comunistes digués als dirigents: "Companys, vosaltres teniu l'experiència anterior a Octubre de què la majoria de nosaltres manquem; però davall la vostra direcció hem adquirit després d'Octubre una gran experiència, que cada dia esdevé més digna de consideració. I volem no sols ésser dirigits per vosaltres sinó participar en la direcció del proletariat. Ho volem no sols perquè és el nostre dret com a membres del partit sinó també perquè és absolutament necessari perquè la classe obrera avance. Sense la nostra experiència, deguda al fet d'estar en la base del partit, experiència que no ha d'ésser, simplement, tinguda en compte en les esferes dirigents sinó que ha d'ésser introduïda per nosaltres mateixos en la vida del partit, l'aparell dirigent es burocratitza i nosaltres, comunistes de base, no ens sentim prou armats ideològicament davant dels sense partit."

El viratge actual és, com ja ho he dit, el resultat de tota l'evolució anterior. Des de fa molt de temps era preparat a través de processos moleculars, invisibles a primera vista, en la vida i la consciència del partit. La crisi econòmica imprimí un fort impuls al pensament crític. La notícia dels esdeveniments d'Alemanya ha commogut el partit. En aqueix moment s'ha vist amb particular claredat que el partit viu, d'alguna manera, en dos nivells: el nivell superior, on s'hi decideix, i el nivell inferior, que es limita a prendre coneixement de les decisions. No obstant, la revisió crítica del règim intern del partit s'ha vist ajornada per l'espera ansiosa del desenllaç, que semblava pròxim, dels

esdeveniments d'Alemanya. Quan es comprengué que aqueix desenllaç resultava retardat per la força de les coses, el partit posà a l'ordre del dia el problema del "nou curs".

Com succeeix sovint en la història, és precisament durant aquests darrers mesos quan l'aparell ha evidenciat els seus trets més negatius i intolerables: aïllament de la massa, suficiència burocràtica, total menyspreu per l'estat d'ànim, les opinions i les necessitats del partit. Impregnat de burocratisme, ha rebutjat des del principi, amb una violència hostil, els intents de discutir el problema de la revisió del règim intern del partit.

Açò no vol dir, per cert, que l'aparell es componga únicament d'elements burocratitzats ni, menys, de buròcrates declarats i incorregibles. El període crític actual ajudarà la majoria dels seus membres a comprendre el sentit d'aquesta discussió i els farà renunciar a molts dels seus errors. El reagrupament ideològic i orgànic que sorgirà del viratge actual tindrà, al cap i a la fi, conseqüències beneficioses tant per a la massa de comunistes com per a l'aparell. Però en aquest últim, tal com apareix en el llindar de la crisi actual, el burocratisme hi ha assolit un desenvolupament excessiu, vertaderament alarmant. I aquest fet és el que dóna al reagrupament ideològic actual un caràcter d'urgència, sorgit de legítims temors.

Així, fa dos o tres mesos, el sol fet d'assenyalar el burocratisme de l'aparell, l'autoritat excessiva dels comitès i dels secretariats, era rebut entre els representants responsables del "vell curs" en les organitzacions centrals i locals amb arronsaments d'espatlles o protestes indignades. Els nomenaments convertits en sistema? Pura imaginació. Formalisme, burocratisme? Invencions, oposició per l'únic plaer d'oposar-se, etc., etc. Aqueixos camarades, amb tota sinceritat, no observaven el perill burocràtic que ells mateixos representen. Únicament sota la pressió de la base han començat, a poc a poc, a reconèixer que realment hi havia manifestacions de burocratisme però únicament en determinades regions i districtes, i que d'altra banda no era sinó una desviació momentània, etc. Segons ells, el burocratisme era un mer regust del període de guerra, és a dir un fenomen en via de desaparició. Inútil explicar com de falsa és aquesta concepció i explicació de l'estat de la qüestió.

El burocratisme no és una característica momentània d'algunes organitzacions provincials sinó un fenomen general. No va del districte a l'organització central mitjançant l'organització regional sinó més bé de l'organització central al districte per mitjà de l'organització regional. No és de cap mode un "regust" del període de guerra sinó que sorgeix arran d'haver-se transferit al partit els mètodes i els procediments administratius acumulats durant aquests darrers anys. Per més exagerades que fossen algunes vegades les formes que ha revestit,

el burocratisme del període de guerra era insignificant en comparació amb l'actual burocratisme, que s'ha desenvolupat en els temps de pau mentre que l'aparell, tanmateix la maduresa ideològica del partit, continuava obstinadament pensant i decidint per si mateix.

És per això que, des del punt de vista dels principis, la resolució del comitè central sobre l'organització del partit té una gran importància, de la que el partit ha d'adonar-se clarament. Seria indigne, en efecte, considerar que el sentit profund de les decisions preses es redueix a modificacions tècniques en l'organització i que es pretenga limitar a reclamar dels secretaris i comitès més "suavitat" i "sol·licitud" envers la massa. *La resolució del comitè central parla de "nou curs"*. El partit es prepara per a endinsar-se en una nova fase de desenvolupament. No es tracta, per cert, de trencar els principis d'organització del bolxevisme, com alguns intenten fer creure, sinó d'aplicar-los a les condicions de la nova etapa del partit. Abans que res, es tracta d'instaurar relacions més sanes entre els vells quadres i la majoria dels membres que han entrat al partit després d'Octubre.

La preparació teòrica, el tremp revolucionari, l'experiència política representen el nostre capital fonamental, els principals exponents del qual són els vells quadres del partit. D'altra banda, el partit és essencialment una organització democràtica, és a dir, un col·lectiu l'orientació del qual depèn del pensament i de la voluntat de tots. És clar que, en la situació complicada del període immediatament posterior a Octubre, el partit podia obrir-se pas molt millor com més utilitzava en la seua totalitat l'experiència acumulada per la vella generació, als representants de la qual confiava els llocs més importants en l'organització. El resultat d'aqueix estat de coses fou que, en exercir el paper de director del partit i absorbida pels problemes d'administració, la vella generació es va habitar a pensar i a decidir pel partit i instaurar preferentment per a les masses comunistes mètodes purament escolars, pedagògics, de participació en la vida política: cursos d'instrucció política elemental, verificació de les nocions, escoles del partit, etc. D'aquí prové el burocratisme de l'aparell, el seu aïllament amb relació a les masses, la seua existència com un organisme separat, en una paraula totes les característiques que constitueixen l'aspecte profundament negatiu del "vell curs". El fet que el partit visca en dos nivells distints implica nombrosos perills, als que ja m'he referit en la meua lletra sobre els vells i els joves. (Per "joves" entenc evidentment no sols als estudiants sinó a tota la generació incorporada al partit després d'Octubre i, en primer lloc, als joves de les cèl·lules de fàbrica.) ¿Com s'ha manifestat el malestar cada vegada més profund dins del partit? En el fet que la majoria dels membres es deien a si mateixos: "Per més que l'aparell pense i decidisca bé o mal, sempre pensa i decideix sense nosaltres i en el nostre lloc. Quan creiem necessari manifestar una incomprensió, un dubte, o expressar una objecció o una crítica, se'ns crida a

l'ordre, s'apel·la a la disciplina. La majoria de les vegades se'ns acusa d'actuar com a opositors o de voler constituir fraccions. Estem dedicats completament al partit i disposats a sacrificar tot per ell. Però volem participar activament i conscient en l'elaboració de les seues decisions i en l'elecció de les seues formes d'acció." Les primeres manifestacions d'aquest estat d'ànim passaren indubtablement desapercebudes, l'aparell dirigent no les tingué en compte i aqueixa fou una de les principals causes de la formació de grups, la importància de la qual és inútil exagerar però l'abast de la qual no es pot desconèixer i que ha de constituir per a nosaltres una advertència.

El perill fonamental del "vell curs", resultant de causes històriques generals així com dels nostres errors particulars, consisteix en el fet que l'aparell manifesta una tendència progressiva a oposar a alguns milers de camarades que formen els quadres dirigents amb la resta de la massa que es converteix per a ells només en un mitjà d'acció. Si aqueix estat de coses persistís, es corre el risc de provocar a la llarga una degeneració del partit en els seus dos pols, és a dir entre els joves i els quadres. En allò que fa a la base proletària del partit, les cèl·lules de fàbrica, els estudiants, etc., el perill és evident. En no sentir que participen activament en el treball general del partit i no veure satisfetes les seues aspiracions, nombrosos comunistes cercarien un succedani d'activitat sota la forma de grups i de fraccions de qualsevol mena. Precisament en aqueix sentit parlem de la importància simptomàtica de grups com ara el "grup obrer".

Però no menys gran és, en l'altre extrem, el perill d'aqueix règim que ha durat massa i que s'ha convertit per al partit en sinònim de burocratisme. Seria ridícul no comprendre, o negar-se a veure, que l'acusació de burocratisme formulada en la resolució del comitè central està dirigida contra els quadres del partit. No es tracta, amb relació a la línia ideal, de desviacions aïllades en el pla pràctic sinó de política general de l'aparell, de la seua tendència profunda. ¿Implica el burocratisme un perill de degeneració? Només un cec podria negar-ho. En el seu desenvolupament gradual, el burocratisme amenaça de separar els dirigents de la massa, de portar-los a concentrar únicament la seua atenció en els problemes administratius, en les designacions; amenaça també de restringir el seu horitzó, debilitar el seu sentit revolucionari, és a dir, provocar una degeneració si fa o no fa oportunista de la vella guàrdia o almenys d'un sector considerable d'aquesta. Aqueixos processos es desenvolupen lentament i quasi insensiblement, però es revelen de forma sobtada. Per a considerar aquesta advertència, basada en la previsió marxista objectiva, com un "ultratge", un "atemptat", etc., en realitat cal la susceptibilitat recelosa i l'altivesa dels buròcrates.

Però *realment* el perill d'aqueixa degeneració és gran? El fet que el partit haja comprés aquest perill i haja tractat de remeiar-ho (el que ha provocat en

particular la resolució del comitè central) evidencia la seua profunda vitalitat i, ahora, revela l'antídoto poderós de què disposa contra el verí burocràtic. Aquesta és la principal garantia de la seua integritat en tant que partit revolucionari. Però si el "vell curs" tractés de mantenir-se a qualsevol preu, per mitjà de la restricció en l'admissió de militants, una selecció més severa o la intimidació, en una paraula, per mitjà de procediments que palesen una desconfiança envers el partit, el perill efectiu de degeneració d'un sector considerable dels quadres augmentaria inevitablement.

El partit no pot viure únicament de les reserves del passat. És prou que el passat haja preparat al present, però cal que el present estiga ideològicament i pràctica a l'altura del passat per tal de preparar el futur. La tasca del present és la de desplaçar el centre de l'activitat en direcció a les bases.

Però potser es diga que aquest desplaçament del centre de gravetat no s'efectua d'un colp; el partit no pot "arrumbar" la vella generació i començar immediatament una nova vida. No paga la pena detenir-s'hi en aquest argument, estúpidament demagògic. Pretendre rebutjar la vella generació seria una bogeria. Allò que es necessari és que aquesta vella generació canvie d'orientació i així puga exercir en el futur una influència preponderant sobre tota l'activitat autònoma del partit. Cal que considere el "nou curs" no com una maniobra, un procediment diplomàtic o una concessió momentània sinó com una nova etapa en el desenvolupament polític del partit, per a major benefici de la generació dirigent i del conjunt del partit.

Pravda, 29 de desembre de 1923.

(2) **LA COMPOSICIÓ SOCIAL DEL PARTIT**

La crisi interna del partit no es limita, per descomptat, a les relacions entre generacions. Històricament, en un sentit més ampli, la seua solució està determinada per la composició social del partit i, sobretot, per la proporció de cèl·lules de fàbrica i de proletaris industrials.

Després de la presa del poder, la primera preocupació de la classe obrera fou crear un aparell estatal (exèrcit, òrgans de direcció de l'economia etc.). Però la participació dels obrers en els aparells estatal, cooperatiu i d'altres implicava un afebliment de les cèl·lules de fàbrica i un augment excessiu, dins del partit, del nombre de funcionaris, fossen o no d'origen proletari. Aquí rau el problema. I només es podrà resoldre per mitjà de progressos econòmics considerables, d'un

fort impuls donat a la vida industrial i d'una constant afluença d'obriers manuals als rengles del partit.

¿Amb quina rapidesa s'efectuarà aqueix procés fonamental, a través de quins fluxos i refluxos passarà? De moment, és difícil preveure-ho. En l'estat actual del nostre desenvolupament econòmic cal fer, evidentment, tot el possible per a atreure cap al partit la major quantitat possible d'obriers que treballen en fàbriques. Però no s'assolirà modificar seriosament la composició del partit (de mode, per exemple, que les cèl·lules de fàbrica constituïsquen les seues dues terceres parts) sinó molt lentament, i només recolzant-se en notables progressos econòmics. En tot cas, hem de preveure un període encara molt llarg durant el qual els membres més experimentats i actius del partit (incloent-hi naturalment els comunistes d'origen proletari) seran absorbits per diferents funcions de l'aparell estatal, sindical, cooperatiu i del partit. I per això mateix, aquest fet implica un perill, ja que és una de les fonts del burocratisme.

L'educació de la joventut ocupa i ocuparà necessàriament en el partit un lloc excepcional. Però en formar en les nostres universitats obreres, en les nostres facultats, els nostres establiments d'ensenyament superior, al nou contingent d'intel·lectuals, que compta amb una gran proporció de comunistes, separem els joves elements proletaris de la fàbrica no sols durant el període dels seus estudis sinó generalment per a tota la seua vida. En efecte, la joventut obrera que ha passat per les escoles superiors estarà, en realitat, totalment afectada a l'aparell industrial, estatal o del partit. Aqueix és el segon factor de destrucció de l'equilibri intern del partit en detriment dels seus nuclis fonamentals: les cèl·lules de fàbrica.

El problema de l'origen, proletari, intel·lectual o d'un altre tipus, dels comunistes té evidentment importància. En el període immediatament posterior a la revolució, la professió exercida abans d'Octubre semblava fins i tot decisiva. En efecte, l'assignació dels obrers a una determinada funció soviètica era considerada una mesura provisional. Actualment, en aqueix sentit, s'ha verificat un canvi profund. És indubtable que els presidents de comitès regionals o els comissaris de divisions, qualsevol que siga el seu origen, representen un tipus social determinat, independentment de l'origen de cadascun d'ells. Durant aquests sis anys s'han format en el règim soviètic grups socials prou estables.

Així, en l'actualitat, i per un període relativament prou llarg, un sector considerable del partit, representat pels comunistes més competents, és absorbit pels diferents aparells de direcció i d'administració civil, militar, econòmica, etcètera. Un altre sector, igualment important, està dedicat a estudiar. Un tercer sector està dispers pel camp i es dedica a l'agricultura. Només la quarta categoria (que en l'actualitat representa menys de la sexta part dels afiliats) està

composta per proletaris que treballen en les fàbriques. És evident que el desenvolupament de l'aparell del partit i la burocratització inherent a aqueix desenvolupament són originats no per les cèl·lules de fàbrica vinculades entre si per mitjà de l'aparell, sinó per totes les altres funcions que el partit exerceix a través dels aparells estatals d'administració, de gestió econòmica, de comandament militar, d'ensenyança. Amb d'altres paraules, la font del burocratisme radica en la creixent concentració de l'atenció i de les forces del partit en les institucions i aparells governamentals i en la lentitud del desenvolupament de la indústria.

Aquest estat de coses ha de fer-nos comprendre els perills de degeneració burocràtica dels quadres del partit. Seriem fetitxistes si consideràrem aquests quadres (pel sol fet d'haver seguit la millor escola revolucionària del món) al marge de tot perill d'empobriment ideològic i de degeneració oportunista. La història és feta pels homes, però els homes no sempre fan conscientment la història, àdhuc la seua pròpia. En definitiva, el problema serà resolt per dos grans factors d'importància internacional: la marxa de la revolució a Europa i la rapidesa del nostre desenvolupament econòmic. Però seria un error atribuir de mode fatalista tota la responsabilitat a aquests dos factors objectius, així com buscar garanties únicament en un radicalisme subjectiu heretat del passat. En la mateixa situació revolucionària, i en les mateixes condicions internacionals, el partit resistirà en major o menor mesura a les tendències desorganitzadores segons siga més o menys conscient dels perills i els combata amb major o menor vigoria.

És evident que l'heterogeneïtat de la composició social del partit, lluny d'afeblir els aspectes negatius del "vell curs", els agreuja a l'extrem. L'únic mitjà de triomfar sobre el corporativisme, sobre l'esperit de casta dels funcionaris, és realitzar la democràcia. Conservant la "calma", el burocratisme divideix el partit i afecta igualment, encara que de manera diferent, les cèl·lules de fàbrica, els treballadors en el camp de l'economia, els militars i la joventut estudiantil.

Aquesta última, com havíem vist, reacciona de manera particularment vigorosa contra el burocratisme. Lenin havia proposat, justament, per tal de combatre el burocratisme, recórrer decididament als estudiants. A causa de la seua composició social i de les seues vinculacions, els joves estudiants són un reflex de tots els grups socials del nostre partit així com del seu estat d'ànim. La seua sensibilitat i el seu ímpetu els porten a imprimir immediatament una força activa a aqueix estat d'ànim. Com *estudien*, s'esforcen per explicar i generalitzar. Açò no vol dir que tots els seus actes i estats d'ànim reflectisquen tendències sanes. Si així ocorregués, significaria, i no és el nostre cas, o que tot marxa bé en el partit o que la joventut ja no és el reflex del partit.

En principi, és just afirmar que la nostra base no són els establiments d'ensenyament sinó les cèl·lules de fàbrica. Però en dir que la joventut és el nostre baròmetre, assignem a les seues manifestacions polítiques un valor no essencial sinó simptomàtic. El baròmetre no crea el temps, es limita a registrar-lo. En política, el temps es forma en les profunditats de les classes i en els camps on aquestes últimes entren en contacte entre si. Les cèl·lules de fàbrica creen una vinculació directa entre el partit i la classe, essencial per a nosaltres, del proletariat industrial. Les cèl·lules rurals només creen una vinculació molt més dèbil entre el partit i els camperols. Estem lligats als camperols principalment a través de les cèl·lules militars ubicades en condicions especials. Quant als joves estudiants, provinents de tots els sectors i capes de la societat soviètica, reflecteixen en la seua composició heterogènia tots els nostres defectes i les nostres qualitats, i seria una neciesa no concedir la major atenció al seu estat d'ànim. A més, un sector considerable dels nostres nous estudiants són comunistes que han tingut una experiència revolucionària força important. I els partidaris més obstinats de l'“aparell” s'equivoquen enormement en menysprear aquesta joventut que és el nostre mitjà d'autocontrol, que haurà de prendre el nostre lloc i a la que pertany el futur.

Però tornem al problema de l'heterogeneïtat dels grups del partit separats entre si per les seues funcions en l'estat. Repetim que el burocratisme del partit no és un regust del període anterior en vies de desaparèixer sinó, per contra, un fenomen essencialment nou, originat per noves tasques, noves funcions, noves dificultats i nous errors del partit.

El proletariat realitza la seua dictadura mitjançant l'estat soviètic. El partit comunista és el partit dirigent del proletariat i, en conseqüència, del seu estat. El problema consisteix en exercir activament aqueix poder sense fondre el partit amb l'aparell burocràtic de l'estat amb l'objecte de no exposar-se al risc d'una degeneració burocràtica.

Els comunistes es troben agrupats de manera diferent segons estiguen en el partit i en l'aparell de l'estat. En aquest últim, estan disposats jeràrquicament en relació amb els altres comunistes i els sense partit. En el partit, són tots iguals, en allò que concerneix a la determinació de les tasques i dels mètodes de treball fonamentals. Els comunistes treballen en les fàbriques, formen part dels comitès de fàbrica, administren les empreses, els trusts, els sindicats, dirigeixen el Consell d'Economia Nacional, etcètera. En la direcció de l'economia, el partit té i ha de tenir en compte l'experiència, les observacions i l'opinió de tots els seus membres ubicats en els diferents nivells de l'escala de l'administració econòmica. L'avantatge essencial i incomparable del nostre partit consisteix en el fet que pot, en tot moment, observar la indústria amb els ulls del torner comunista, de l'especialista comunista, del director comunista, del comerciant

comunista, reunir l'experiència d'aqueixos treballadors que es complementen entre si, extraure'n els resultats i determinar-ne així la seua línia de direcció de l'economia en general i de cada empresa en particular.

És evident que aquesta direcció només és realitzable sobre la base de la democràcia viva i activa dins del partit. Quan, al contrari, els mètodes de l'"aparell" prevalen, la direcció exercida pel partit cedeix el lloc a l'administració exercida pels seus òrgans executius (comitè, oficina, secretaria, etc.). En reforçar-se aqueix sistema, tots els assumptes es concentren a mans d'un petit grup, moltes vegades en un sol secretari que nomena, destitueix, imparteix les directives, sanciona, etcètera.

Si es té aqueixa concepció de la direcció, la principal superioritat del partit, és a dir, la seua múltiple experiència col·lectiva, passa a segon pla. La direcció adquireix un caràcter de pura organització i degenera sovint en l'estretor de mires i en l'esperit de comandament. L'aparell del partit entra cada vegada més en el detall de les tasques de l'aparell soviètic, viu de les seues preocupacions diàries, se'n deixa influenciar i, en preocupar-se pels detalls, perd de vista les grans línies.

Si l'organització del partit en tant que col·lectivitat és sempre més rica en experiències que qualsevol òrgan de l'aparell estatal, no ocorre el mateix amb els funcionaris considerats individualment. En efecte, seria ingenu creure que un secretari, gràcies al seu càrrec, reuneix en ell tots els coneixements i tota la competència necessaris per a la direcció de la seua organització. En realitat, es crea un aparell auxiliar amb seccions burocràtiques, un servei d'informacions burocràtic i aqueix aparell, que l'apropa a l'aparell soviètic, el manté apartat de la vida del partit. I creient moure els altres, ell mateix és mogut pel seu propi aparell.

Tota la pràctica quotidiana de l'estat soviètic s'infiltra així en l'aparell del partit i hi introdueix el burocratisme. El partit, en tant que col·lectivitat, perd el sentit del seu poder perquè no l'exerceix. D'ací sorgeixen descontents o incomprendiments, àdhuc en el cas en què aqueix poder siga exercit de manera efectiva. Però aqueix poder només pot mantenir-se en la línia justa si no es dilueix en detalls mesquins i aconsegueix mantenir un caràcter sistemàtic, racional i col·lectiu. D'aquesta manera, el burocratisme no sols destrueix la cohesió interna del partit sinó que debilita l'acció necessària d'aquest últim sobre l'aparell estatal. Açò és el que no observen ni comprenen la majoria de les vegades els que reclamen amb més ardor per al partit el rol dirigent en l'estat soviètic.

(3) AGRUPAMENTS I FRACCIONS

El problema dels grups i de les fraccions en el partit s'ha convertit en l'eix central de la discussió. Donada la seua importància intrínseca i la seua extrema virulència, requereix ésser tractat amb total claredat, malgrat que fins ara ha sigut plantejat sovint de manera errònia.

Som l'únic partit del país i, en el període actual de dictadura, no podria ésser d'una altra manera. Les diferents necessitats de la classe obrera, dels camperols, de l'aparell estatal i dels seus components actuen sobre el nostre partit, a través del qual tracten de cercar una expressió política. Les dificultats i les contradiccions pròpies de la nostra època, el desacord conjuntural d'interessos entre els diversos sectors del proletariat, o entre el proletariat i els camperols, influeixen sobre el partit a través de les seues cèl·lules obreres i camperoles, de l'aparell estatal, dels joves estudiants. Els matisos d'opinió, la diversitat de punts de vista, tot i que siguen episòdics, poden expressar la pressió d'interessos socials determinats i, sota determinades circumstàncies, originar grups estables. Aquests grups poden, al seu torn, tard o d'hora, adoptar la forma de fraccions organitzades que, en oposar-se com a tals a la resta del partit, siguen més sensibles a les pressions exteriors. Aqueixa és l'evolució lògica dels grups en un període en què el partit comunista està obligat a monopolitzar la direcció de la vida política.

Quin és el resultat? Si hom no vol fraccions, no ha d'haver-hi grups permanents; si hom no vol grups permanents, cal evitar els grups esporàdics; finalment, perquè no hi haja grups esporàdics, no ha d'haver-hi divergències, perquè on hi ha dues opinions, fatalment la gent tendeix a agrupar-se. Però, d'altra banda, ¿com és possible evitar les divergències en un partit de mig milió d'homes que dirigeix el país sota condicions excepcionalment complicades i penoses? Aqueixa és la contradicció essencial, causada per la mateixa situació del partit, de la dictadura del proletariat i que no es pot eliminar únicament per procediments purament formals.

Els partidaris del "vell curs" que voten la resolució del comitè central amb la convicció que tot romandrà igual que abans raonen, si fa o no fa, així: "observen com a penes comencem a aixecar la tapa del nostre aparell, sobtadament comencen a manifestar-se en el partit tendències de qualsevol tipus que tracten d'agrupar-se; cal, doncs, posar ràpidament la tapa i tancar hermèticament l'olla". Gran quantitat de discursos i articles contra el "fraccionalisme" estan inspirats en aquest criteri tan estret. En el seu fur intern, els partidaris de l'aparell estimen que la resolució del comitè central és, o un error polític (i

llavors s'ha d'impedir per tots els mitjans la seua aplicació) o, si no, una maniobra (i en aqueix cas se l'ha d'utilitzar). Al meu parer, s'enganyen totalment. I si és una tàctica capaç d'introduir la desorganització en el partit, és obra d'aquells que persisteixen en les velles concepcions, fingint l'acceptació respectuosa de les noves.

L'elaboració de l'opinió pública del partit neix inevitablement de les contradiccions i divergències de criteris. Localitzar la dita elaboració en l'aparell, que només després ha de subministrar al partit el fruit del seu treball en forma de directives, ordres, etc., significa esterilitzar ideològicament i política el partit. Fer participar a tot el partit en l'elaboració i adopció de les resolucions és afavorir els agrupaments ideològics conjunturals que corren el risc de esdevenir grups permanents i fins i tot fraccions. Com fer? És possible que no hi haja sortida? ¿És possible que no hi haja per al partit un camí intermedi entre el règim de "calma" i el de la divisió en fraccions? La solució existeix, i la tasca de la direcció consisteix, cada vegada que és necessari i particularment en el moment de les opcions, en elaborar la línia que corresponga a la situació real del moment.

La resolució del comitè central diu clarament que el règim burocràtic és una de les causes de les fraccions. Aquesta és una veritat que ja no necessita ésser demostrada. El "vell curs" estava molt lluny de la democràcia i no obstant no pogué preservar el partit de l'aparició de fraccions il·legals de millor manera que la difícil discussió actual, la qual, hom no pot negar-ho, pot menar a la formació de grups conjunturals o permanents. *Per a evitar-ho, és necessari que els òrgans dirigits del partit escolten l'opinió de les masses, no consideren tota crítica com una manifestació de l'esperit fraccional i no impulsen així els comunistes conscients i disciplinats a servir sistemàticament silenci o a constituir-se en fraccions.*

Però, diran els buròcrates, açò és ni més ni menys que una justificació d'episodis com el de Miasnikov i els seus partidaris. En primer lloc, la frase que acabem d'emfatitzar és una citació textual de la resolució del comitè central. A més a més, des de quan una explicació equival a una *justificació*? Dir que una úlcera és el resultat d'una circulació sanguínia defectuosa deguda a l'afluència insuficient d'oxigen no significa que es justifique l'úlcera i se la considere com una part normal de l'organisme humà. Hi ha una sola conclusió que extraure'n: cal escarificar i desinfectar la ferida i, sobretot, obrir la finestra per a permetre que l'aire fresc proporcione l'oxigen necessari a la sang. Però el pitjor és que l'ala més combativa del "vell curs" està convençuda que la resolució del comitè central és errònia, particularment en el seu paràgraf sobre el burocratisme considerat com a motiu del fraccionalisme. I si no ho diu obertament, és només

a causa de raons pròpies d'una mentalitat saturada de formalisme, atribuït essencial del burocratisme.

És indiscutible que, en la situació actual, les fraccions són un flagell, i que els grups, àdhuc els conjunturals, poden transformar-se en fraccions. Però l'experiència demostra que no n'hi ha prou amb declarar que els grups i les fraccions són perjudicials per a impedir la seua aparició. Només se'ls previndrà amb una política justa, adaptada a la situació real.

Basta estudiar la història del nostre partit, encara que només siga la del període de la revolució, és a dir la del període en què la constitució de fraccions resultava particularment perillosa, per a observar que la lluita contra aqueix flagell no pot limitar-se a la seua condemna i prohibició formal.

Fou en la tardor de 1917 quan sorgí en el partit, arran del problema fonamental de la presa del poder, el desacord més perillós. El ritme febril dels esdeveniments imprimí una extrema intensitat a aqueix desacord, que culminà quasi immediatament amb la constitució d'una fracció. Potser involuntàriament, els adversaris del colp d'estat formaren un bloc amb elements que no pertanyien al partit, publicaren les seues declaracions en òrgans externs, etc. En aqueix moment, la unitat del partit penjava d'un fil. Com pogué ésser evitada l'escissió? Només gràcies a la ràpida evolució de la situació i al seu desenllaç favorable. L'escissió s'hagués produït inevitablement si els esdeveniments s'haguessen prolongat i, amb major raó, si la insurrecció hagués acabat en una derrota. Davall la ferma direcció de la majoria del comitè central, el partit, en una impetuosa ofensiva, passà per damunt de l'oposició, molt poc nombrosa però qualitativament molt forta, i adoptà la plataforma d'Octubre. La fracció i el perill d'una escissió foren vençuts no per mitjà de decisions formals basades en els estatuts sinó amb l'acció revolucionària.

El segon gran desacord sorgí amb ocasió de la pau de Brest-Litovsk. Els partidaris de la guerra revolucionària constituïren aleshores una vertadera fracció que posseïa un organisme central. ¿Què hi ha de cert en l'anècdota segons la qual Bukharin estigué a punt, en un moment donat, de derrocar el govern de Lenin? No podria dir-ho¹. La veritat és que l'existència d'una fracció comunista d'esquerra representava llavors un perill gravíssim per a la unitat del partit. Provocar una escissió no hauria estat difícil i no hauria exigut per part de la direcció un gran esforç d'intel·ligència, perquè bastava de prohibir l'existència de la fracció comunista d'esquerra. No obstant, el partit adoptà mètodes no tan simples: preferí discutir, explicar, comprovar per mitjà de l'experiència i resignar-se conjunturalment a aquesta amenaçadora anomalia que representava l'existència d'una fracció organitzada al seu si.

---

¹ Posteriorment, *Pravda* del 21 de desembre de 1923 publicà una lletra signada per nou dels excomunistes d'esquerra que aclareix el problema. En una sessió del Comitè Executiu dels Soviets, el

El problema de l'organització militar provocà igualment la constitució d'un grup prou fort i obstinat, que s'oposava a la creació d'un exèrcit regular amb un aparell militar centralitzat, especialistes, etc. Per moments, la lluita adquirí gran intensitat. Però, igual que en Octubre, el problema fou resolt per l'experiència: per la guerra mateixa. Certs errors i exageracions de la política militar oficial foren corregits per la pressió de l'oposició, i no sols sense perjuí sinó amb profit per a l'organització centralitzada de l'exèrcit regular. Quant a l'oposició, a poc a poc s'anà disgregant. Un gran nombre dels seus representants més actius participaren en l'organització de l'exèrcit, on en molts casos ocuparen llocs importants.

Altres grups clarament individualitzats es constituïren en l'època de la memorable discussió sobre els sindicats. Ara que tenim la possibilitat de comprendre amb una sola mirada tot aquest període i d'entendre'l millor a la llum de l'experiència posterior, comprovem que la discussió no estava referida sols als sindicats ni a la democràcia obrera. El que s'expressava en aqueixes disputes era un profund malestar que imperava dins del partit, la causa del qual era l'excessiva prolongació del règim econòmic del "comunisme de guerra", Tota l'organització econòmica del país estava estancada. La discussió sobre el paper dels sindicats i de la democràcia obrera ocultava en realitat la busca d'una nova sortida econòmica. La solució consistí en la supressió de les requisites de productes alimentaris i del monopoli dels cereals i en fer gradualment independent la indústria estatal en relació amb la tirania de les direccions econòmiques centrals. Aqueixes decisions històriques foren adoptades per unanimitat i finiren amb tota la discussió sindical atès que, com a conseqüència de la instauració de la NEP, el paper dels sindicats fou considerat de forma distinta. Alguns mesos més tard, calgué modificar radicalment la resolució sobre els sindicats.

El grup més durador i, en certs aspectes, més perillós fou el de l'"oposició obrera". Reflectí, desnaturalitzant-les, les contradiccions del "comunisme de guerra", determinats errors del partit, així com les dificultats objectives essencials de l'organització socialista. Però aquesta vegada tampoc es limità a una presa de posició formal. Sobre els problemes de la democràcia s'adoptà una decisió de principi, però quant a la depuració del partit, s'elaboraren mesures efectives, extremadament importants, que satisfieien el que havia de just i sa en

---

socialista revolucionari D'esquerra Kamkov diu "amb un to de broma" a Bukharin i A Piatakov: "I bé, què faran vostès si obtenen la majoria en el partit? Lenin renunciarà i haurem de constituir junts un nou Consell de comissaris del Poble. En Aqueix cas, pense que elegirem A. Piatakov com a president..." Més tard, el socialista revolucionari d'esquerra Protxian va dir a Radek rient: "Vostè no fa més que escriure resolucions. No seria més simple detenir Lenin durant un dia i declarar la guerra als alemanys i després reelegir-lo per unanimitat president del Consell?" Aquestes són Les *boutades* Que foren presentades com un "projecte" de detenir Lenin. [L. T.]

la crítica i en les reivindicacions de l'“oposició obrera”. I sobretot, gràcies a les decisions i a les mesures econòmiques adoptades pel partit (i el resultat de les quals fou la desaparició de les divergències i dels grups, el X Congrés pogué, amb raons per a creure que la seua decisió no mancava de validesa, prohibir formalment la constitució de fraccions. Però, com ho demostra l'experiència i el bon sentit polític, és evident que aqueixa prohibició, per si sola, no significava cap garantia absoluta ni tampoc seriosa contra l'aparició de nous agrupaments ideològics i orgànics. En aquest cas, la garantia essencial és una direcció justa i l'atenció posada en les necessitats del moment que es reflecteixen en el partit i l'elasticitat de l'aparell, que no ha de paraitzar sinó organitzar la iniciativa del partit, que no ha de témer la crítica ni tractar de frenar-la, per por al fraccionalisme. La decisió del X Congrés que prohibí les fraccions no constitueix per si sola una solució per a totes les dificultats internes del partit. Seria un “fetixisme organitzatiu” creure que siga quin siga el desenvolupament del partit, els errors de la direcció, el conservadorisme de l'aparell, les influències exteriors, etc., basta amb una decisió per a preservar-nos dels agrupaments i de les perturbacions ocasionades per la formació de fraccions. Creure açò seria una prova de burocratisme.

Un exemple evident ens el proporciona la història de l'organització de Petrograd. Poc després del X Congrés, que havia prohibit la constitució d'agrupaments i fraccions, sorgeix en Petrograd una lluita molt enverinada sobre el problema organitzatiu que originà la formació de dos agrupaments netament oposats entre si. A primera vista, el més simple hagués estat llençar l'anatema contra almenys un dels dos agrupaments. Però el comitè central es negà categòricament a emprar aquest mètode, que se li suggeria des de Petrograd. Assumí el paper d'àrbitre entre els dos agrupaments i, finalment, aconseguí assegurar no únicament la seua col·laboració sinó la seua total fusió amb l'organització. Aquest és un exemple important que mereix ésser recordat i que podria servir per a il·luminar alguns cervells burocràtics.

Hem dit abans que tot agrupament important i permanent dins del partit, i amb major raó tota fracció organitzada, tenia tendència a esdevenir el portaveu de determinats interessos socials. Tota desviació pot, en el curs del seu desenvolupament, esdevenir l'expressió dels interessos d'una classe hostil o semihostil al proletariat. Ara bé, el burocratisme és una desviació, i una desviació malsana; esperem que aquesta afirmació no siga qüestionada. En el moment en què açò ocorre, amenaça de desviar el partit de la seua línia justa, de la seua línia de classe; i aquí rau el perill. Però (i aquest és un fet força instructiu i alhora un dels més alarmants) els que afirmen amb major nitidesa, amb major insistència, i fins i tot brutalment, que *tota* divergència de criteris, *tot* agrupament d'opinió, àdhuc si és conjuntural, són una expressió dels interessos

de les classes enemigues del proletariat, no volen aplicar aqueix criteri al burocratisme.

I no obstant, el criteri social estaria, en aquest cas, perfectament justificat, perquè el burocratisme és un mal ben determinat, una desviació notòriament i inqüestionable perillosa, oficialment condemnada però que no dóna mostres de desaparèixer. D'altra banda, és molt difícil assolir la seua sobtada desaparició. Però si, tal com ho diu la resolució del comitè central, el burocratisme amenaça de *separar el partit de les masses* i, per tant, afeblir el caràcter de classe del partit, és evident que la lluita contra el burocratisme no podria en cap cas ésser el resultat d'influències no proletàries. Al contrari, l'aspiració del partit a servir el seu caràcter proletari inevitablement ha d'engendrar la resistència al burocratisme. Evidentment, sota l'aparença d'aquesta resistència, poden manifestar-se diverses tendències errònies, malsanes, perilloses. I només és possible descobrir-les per mitjà de l'anàlisi marxista del seu contingut ideològic. Però qui afirma que la resistència al burocratisme s'identifica amb una lluita de grup que pot servir per a introduir en el partit influències estranyes a aquest, es converteix, per això, en el canal de les influències burocràtiques.

D'altra banda, no cal entendre de manera massa simplista el pensament de qui sosté que les divergències del partit i, amb major raó, els reagrupaments no són una altra cosa que una lluita d'influències de classes oposades. En 1920, la qüestió de la invasió de Polònia suscità dos corrents d'opinions, una que preconitzava una política més audaç, l'altra que predicava la prudència. Constituïen aquests dos corrents diferents tendències de classe? No crec que es pugui afirmar tal cosa. Es tractava només de divergències en l'apreciació de la situació, de les forces i dels mitjans. El criteri essencial era el mateix per a ambdues parts.

Succeeix ben sovint que el partit està en condicions de resoldre un problema per diferents mitjans. I si en aquest cas es produeixen discussions, és per a saber quin d'aqueixos mitjans és el millor, el més expeditiu, el més econòmic. Segons el problema en discussió, aqueixes divergències poden interessar sectors considerables en el partit, però açò no vol dir necessàriament que existisca una lluita entre dues tendències de classe.

Segurament es produiran encara nombrosos desacords, perquè el nostre camí és ardu i tant les tasques polítiques com els problemes econòmics de l'organització socialista originaran infal·liblement divergències d'opinió i d'agrupaments conjunturals. La verificació política de tots els matisos d'opinió per mitjà de l'anàlisi marxista constituirà sempre, per al nostre partit, una de les mesures preventives més eficaces. Però és a aquesta verificació marxista concreta a què cal recórrer i no als clixés que són instruments de defensa per al burocratisme.

Es podrà controlar molt millor la ideologia política heterogènia que avui s'aixeca contra el burocratisme i depurar-la de tots els elements estranys i nocius si es mamprèn seriosament el camí del "nou curs"; però açò serà impossible sense un viratge seriós en la mentalitat i en les intencions de l'aparell del partit. D'una altra manera assistirem a una nova ofensiva de l'aparell, que refusarà tota crítica contra el "vell curs", que ha estat formalment condemnat però encara no liquidat, sota pretext que es tracta d'una crítica fraccional. Si és veritat que les fraccions són perilloses (i en realitat ho són), llavors és delictes tancar els ulls davant del perill representat per la *fracció conservadora burocràtica*. I és precisament contra aquest perill que està dirigida en primer lloc la resolució del comitè central.

Mantenir la unitat del partit és la preocupació principal per a la gran majoria dels comunistes. Però cal dir obertament que si existeix avui un seriós perill per a la unitat, o com a mínim per a la unanimitat del partit, aqueix perill està representat pel burocratisme desenfrenat. Des d'ell s'han alçat les veus provocadores. Des d'ell ha partit l'atreviment de dir: no tenim por a l'escissió. Són els representants d'aquesta tendència els que s'alimenten del passat, buscant en ell tot allò que puga introduir una major aspror en la discussió; ells reanimen artificialment els records de la vella lluita, de la vella escissió per a habitar insensiblement l'esperit del partit a la possibilitat d'un delictes tan monstruós, tan funest, com pot ser-ho una nova escissió. Es tracta d'oposar a la necessitat d'unitat que és viva en el partit, la necessitat d'un règim menys burocràtic.

Si el partit es deixés influir, sacrificaria així els elements vitals de la seua democràcia, s'arribaria a una lluita interna més aspra i resultaria seriosament crebantada la seua cohesió. No es pot pretendre que el partit tinga confiança en l'aparell quan és l'aparell el que no en té confiança en el partit. El problema radica ací. La prejudiciosa desconfiança de la burocràcia envers el partit, la seua consciència i el seu esperit de disciplina, és la causa de tots els mals produïts pel domini de l'aparell. El partit no vol les fraccions i no les tolerarà. És simplement monstruós creure que el partit destrossarà o permetrà que algú destrosse el seu aparell. El partit sap que l'aparell està compost pels elements més valuosos, que encarnen la major part de l'experiència del passat. Però el partit vol renovar l'aparell, i recorda que és *el seu aparell*, que està elegit *pel partit*, i que no pot separar-se'n.

Reflexionant adequadament sobre la situació creada en el partit i que s'ha palesat de manera clara en el curs de la discussió, es veurà que l'esdevenidor se'ns presenta sota una doble perspectiva: o el reagrupament ideològic orgànic que s'ha format ara en el partit sobre la base de les resolucions del comitè central constitueix un pas avant en el camí del desenvolupament orgànic de tot

el partit, significa el començament d'un nou capítol (i aquesta és per a tots nosaltres la solució més desitjable i la més fecunda per al partit, que donarà comptes fàcilment dels excessos en la discussió i en l'oposició i, amb major raó, de les tendències democràtiques vulgars), o bé, passant a la contraofensiva, l'aparell caurà en certa forma davall els cops dels seus elements més conservadors i, amb el pretext de combatre les fraccions, farà retrocedir el partit i restablirà la "calma". Aquesta segona eventualitat és incomparablement més dolorosa; no impedirà, com és obvi, el desenvolupament del partit, però aquest desenvolupament únicament es produirà al preu de grans esforços i de molts seriosos trastorns, perquè aquest mètode alimentarà encara més les tendències nocives, que s'oposen al partit i que amenacen de dissoldre'l. Tals són les dues eventualitats que hem de considerar.

La meua lletra sobre el "nou curs" tenia com a finalitat ajudar el partit a recórrer el primer camí, que és el més just i el més econòmic. I mantinc totalment els seus termes, refusant tota interpretació tendenciosa o falsa.

Pravda, 28 de desembre de 1923.

(4)
EL BUROCRATISME I LA REVOLUCIÓ
(Projecte d'informe que l'autor després no redactà)

1.- Les condicions essencials que a més d'obstaculitzar la realització de l'ideal socialista moltes vegades constitueixen per a la revolució una font de proves penoses i greus perills són suficientment conegudes. Són: a) les contradiccions socials internes de la revolució que, en l'època del "comunisme de guerra", eren automàticament reprimides però que, sota la NEP, es desenvolupen fatalment i tracten de trobar una expressió política; b) l'amenaça contrarevolucionària que representen per a la república soviètica els estats imperialistes.

2.- Les contradiccions socials de la revolució són contradiccions de classe. Quines són les classes fonamentals en el nostre país? Són: a) el proletariat; b) el camperolat; c) la nova burgesia, amb el sector d'intel·lectuals burgesos que la recobreix.

Des del punt de vista econòmic i polític, el primer lloc l'ocupa el proletariat organitzat en estat i el camperolat que proporciona els productes agrícoles, predominants en la nostra economia. La nova burgesia exerceix principalment el paper d'intermediari entre la indústria soviètica i l'agricultura, així com entre els diferents sectors d'aqueixa indústria i les diferents branques de l'economia rural. Però no es limita a ésser un intermediari comercial sinó que parcialment assumeix també el paper d'organitzador de la producció.

3.- Fent abstracció de la rapidesa del desenvolupament de la revolució proletària en occident, la marxa de la nostra revolució estarà determinada pel creixement proporcional dels tres elements fonamentals de la nostra economia: indústria soviètica, agricultura, capital comercial i indústria privada.

4.- Les analogies històriques amb la gran Revolució Francesa (caiguda dels jacobins) que estableixen el liberalisme i el menxevisme, i amb què intenten consolar-se, són superficials i inconsistents. La caiguda dels jacobins estava predeterminada per la manca de maduresa de les relacions socials: l'esquerra (artesans i comerciants arruïnats), privada de la possibilitat de desenvolupament econòmic no podia constituir un suport ferm per a la revolució; la dreta (burguesia) creixia inevitablement; a més a més, Europa, econòmicament i política més endarrerida, impedia que la revolució s'estengués més enllà dels límits de França.

En tots aquests aspectes, la nostra situació és incomparablement més favorable. En el nostre cas, el centre, juntament amb l'esquerra de la revolució, és el proletariat, les tasques i objectius del qual coincideixen totalment amb la realització de l'ideal socialista. El proletariat és políticament tan fort que, en permetre, dins de certs límits, la formació al seu costat d'una nova burgesia, fa participar als camperols en el poder de l'estat no per mitjà de la burgesia i dels partits petits burgesos, sinó directament, tancant d'aquesta manera a la burgesia l'accés a la vida política. La situació econòmica i política d'Europa no sols no exclou sinó que fa inevitable l'extensió de la revolució al seu territori. Mentre que a França la política dels jacobins, tot i ésser la més clarivident, era incapaç de modificar radicalment el curs dels esdeveniments, entre nosaltres, on la situació és infinitament més favorable, la justesa d'una línia política traçada segons els mètodes del marxisme serà per llarg temps un factor decisiu per a la salvaguarda de la revolució.

5.- Acceptem la hipòtesi històrica més desfavorable per a nosaltres. Si es produís un ràpid desenvolupament del capital privat, açò significaria que la indústria i el comerç soviètics, incloent-hi la cooperació, no asseguraven la satisfacció de les necessitats de l'economia camperola. A més, demostraria que el capital privat s'interposa cada vegada més entre l'estat obrer i els camperols, i adquireix una influència econòmica, i per tant política, sobre aquest últim. És evident que semblant ruptura entre la indústria soviètica i l'agricultura, entre el proletariat i els camperols, constituiria un greu perill per a la revolució proletària, un símptoma de la possibilitat de triomf de la contrarevolució.

6.- ¿Quines són les vies *polítiques* que podrien menar a la victòria de la contrarevolució si les hipòtesis *econòmiques* que acabem d'exposar es realitzaven? Podria haver-hi diverses: la caiguda del partit obrer, la seua degeneració progressiva, una degeneració parcial acompanyada d'escissions i de perturbacions contrarevolucionàries.

La realització d'una o altra d'aqueixes eventualitats dependrà sobretot de la *rapidesa* del desenvolupament econòmic. En el cas en què el capital privat arribe a poc a poc, lentament, a dominar al capital soviètic, l'aparell soviètic patiria possiblement una degeneració burgesa amb les conseqüències que això ocasionaria per al partit. Si el capital privat cresqués ràpidament i arribés a posar-se en contacte, a soldar-se, amb els camperols, les tendències contrarevolucionàries actives dirigides contra el partit probablement prevaldrien.

Si exposem de forma crua aqueixes hipòtesis, no és evidentment perquè les considerem històricament probable (al contrari, la seua probabilitat és mínima) sinó perquè només aqueixa manera de plantejar el problema permet una orientació justa i, en conseqüència, l'adopció de totes les mesures preventives possibles. La nostra superioritat, en quant marxistes, resideix en la nostra capacitat de distingir i captar les noves tendències i els nous perills, àdhuc en el cas de trobar-se encara en estat embrionari.

7.- La conclusió del que acabem de dir referit a l'aspecte econòmic ens remet al problema de les "tisores", és a dir a l'organització racional de la indústria, a la seua coordinació amb el mercat camperol. Perdre el temps en aquesta situació específica significa reduir la nostra lluita contra el capital privat. I aquesta és la tasca principal, la clau essencial del problema de la revolució i del socialisme.

8.- Si el perill contrarevolucionari sorgeix (com hem dit) de determinades relacions socials, açò no significa que, amb una política justa no es puga prevenir aqueix perill (fins i tot sota condicions econòmiques desfavorables per a la revolució), disminuir-lo, allunyar-lo, ajornar-lo. Ara bé, aconseguir ajornar un perill pot ésser la salvació de la revolució, en assolir assegurar-li ja siga un viratge favorable per a l'economia interna ja siga el contacte amb la revolució victoriosa europea.

Per això, sobre la base de la política econòmica indicada anteriorment, és necessària una determinada política de l'estat i del partit (incloent-hi una determinada política dins el partit) que tinga com a objecte contrarestar l'acumulació i el reforçament de les tendències dirigides contra la dictadura de la classe obrera i alimentades per les dificultats i els fracassos del desenvolupament econòmic.

9.- L'heterogeneïtat de la composició social del nostre partit reflecteix les contradiccions objectives del desenvolupament de la revolució, amb les tendències i perills que se'n deriven:

*les cèl·lules de fàbrica, que asseguruen la vinculació entre el partit i la classe fonamental de la revolució, representen una sexta part dels efectius del partit;

*tanmateix tots els seus aspectes negatius, les cèl·lules de les institucions soviètiques asseguren al partit la direcció de l'aparell de l'estat; també la seua importància és considerable; els vells militants participen en gran manera en la vida el partit a través d'aquestes cèl·lules;

*les cèl·lules rurals donen al partit una certa vinculació (força feble encara) amb el camp;

*les cèl·lules militars realitzen la vinculació del partit amb l'exèrcit i, al seu través, amb el camp (sobretot);

*finalment, en les cèl·lules de les institucions d'ensenyament, totes aqueixes tendències i influències es barregen i entrecreuen.

10.-Per la seua composició de classe, les cèl·lules de fàbrica són, per descomptat, fonamentals. Però com només constitueixen una sisena part del partit i els seus elements més actius han estat retirats, per a ésser afectats a l'aparell del partit o de l'estat, el partit no pot, malauradament, recolzar-s'hi únicament (o ni tan sols preferentment).

11.- Les tendències contrarevolucionàries poden trobar suport en els kulaks, els intermediaris, els revenedors, els concessionaris, en una paraula, entre elements molt més capaços d'absorbir l'aparell d'estat que el mateix partit.

Només les cèl·lules camperoles i militars podrien estar amenaçades per una influència més directa i fins i tot per una penetració per part dels kulaks. No obstant, la diferenciació dels camperols representa un factor capaç de contrarestar aquesta influència. La no admissió dels kulaks en l'exèrcit (incloent-hi les divisions territorials) no sols ha de continuar essent una regla inviolable, sinó també convertir-se en un factor essencial de l'educació política de la joventut rural, de les unitats militars i sobretot de les cèl·lules militars.

Els obrers asseguraran el seu paper dirigent en les cèl·lules militars oposant políticament les masses rurals laborioses de l'exèrcit amb els sectors renaixents dels kulaks. Aquesta oposició haurà d'ésser igualment explicada. L'èxit d'aquesta acció evidentment en dependrà, en definitiva, de la mesura en què la indústria estatal aconseguisca satisfer les necessitats del camp.

Però siga quina siga la rapidesa del nostre desenvolupament econòmic, la nostra línia política fonamental en les cèl·lules militars ha d'estar dirigida no sols contra la nova burgesia, sinó abans que res contra el sector dels kulaks, únic suport seriós i possible de totes les temptatives contrarevolucionàries. Des d'aquest punt de vista, és necessari una anàlisi més minuciosa dels diferents elements de l'exèrcit des del punt de vista de la seua composició social.

12.- És indubtable que per mitjà de les cèl·lules rurals i militars s'infiltraran i s'infiltraran en el partit tendències que reflecteixen més o menys el camp, amb les característiques especials que el distingeixen de la ciutat. Si no ocorregués així, les cèl·lules rurals no tindrien cap valor per al partit.

Les modificacions de l'estat d'ànim que es manifesten en aqueixes cèl·lules constitueixen per al partit un avís o una advertència. Les possibilitats de dirigir aqueixes cèl·lules segons la línia del partit depenen de la justesa de la direcció general del partit així com del seu règim intern i, finalment, dels nostres èxits en la solució del problema decisiu.

13.- L'aparell d'estat és la causa principal del burocratisme. D'una banda, absorbeix una gran quantitat dels elements més actius del partit i ensenya als més capaços els mètodes d'administrar els homes i les coses però no la direcció política de les masses. A més a més, acapara en gran manera l'atenció de l'aparell del partit, a qui influeix amb els seus mètodes administratius.

Aqueixa és la causa, en gran manera, del burocratisme de l'aparell, que amenaça de separar el partit de les masses. Precisament aquest perill és ara el més evident i immediat. Sota les actuals condicions, la lluita contra els altres perills ha de començar amb la lluita contra el burocratisme.

14.- És indigne d'un marxista considerar que el burocratisme és només el conjunt dels mals hàbits dels empleats d'oficina. El burocratisme és un fenomen social en tant que sistema determinat d'administració dels homes i de les coses. Les seues causes més profundes són l'heterogeneïtat de la societat, la diferència dels interessos quotidians i fonamentals dels diferents grups de la població. El burocratisme es complica a causa de la carència de cultura de les masses. Entre nosaltres, la causa essencial del burocratisme resideix en la necessitat de crear i sostenir un aparell estatal que unisca els interessos del proletariat amb els dels camperols en una harmonia econòmica perfecta de la que encara estem molt lluny. La necessitat de mantenir permanentment un exèrcit és també una altra causa important del burocratisme.

És evident que els fenòmens socials negatius que acabem d'enumerar i que alimenten ara el burocratisme podrien, si continuessen desenvolupant-se, posar en perill la revolució. Ja hem mencionat anteriorment aquesta hipòtesi: el creixent desacord entre l'economia soviètica i l'economia camperola, l'enfortiment dels kulaks al camp, la seua aliança amb el capital comercial i industrial privat serien, donat el nivell cultural de les masses treballadores del camp i en part de la ciutat, les causes dels eventuals perills contrarevolucionaris.

En altres termes, el burocratisme en l'aparell d'estat i en el partit és l'expressió de les pitjors tendències inherents a la nostra situació, dels defectes i de les desviacions del nostre treball que, sota determinades condicions socials, poden

soscavar les bases de la revolució. I en aquest cas, com en molts altres, la quantitat, una vegada ha assolit un determinat grau, es transformarà en qualitat.

15.- La lluita contra el burocratisme de l'aparell estatal és una tasca excepcionalment important, però que exigeix molt de temps, i més o menys paral·lela a les nostres altres tasques fonamentals: la reconstrucció econòmica i l'elevació del nivell cultural de les masses.

L'instrument històric més important per a la realització de totes aquestes tasques és el partit. Evidentment, el partit no pot prescindir de les condicions socials i culturals del país. Però, com a organització voluntària d'avantguarda dels millors elements, els més actius, els més conscients de la classe obrera, pot, en molta major mesura que l'aparell d'estat, defensar-se de les tendències del burocratisme. Per a això, ha de veure clarament el perill i combatre'l sense treva.

D'aquí l'enorme importància de l'educació de la joventut del partit, basada en la iniciativa personal, si hom vol modificar el funcionament de l'aparell de l'estat i transformar-lo.

(5) **TRADICIÓ I POLÍTICA REVOLUCIONÀRIA**

El problema de les relacions entre la tradició i la política del partit no és simple, sobretot en l'actualitat. El darrers anys hem parlat moltes vegades de l'enorme importància de la tradició teòrica i pràctica del nostre partit i hem declarat que, en cap cas, podríem permetre la ruptura de la nostra filiació ideològica. Però hem de precisar bé el mode de concebre la tradició del partit. Per a això, començarem amb exemples històrics amb què reforçarem les nostres conclusions.

Prenguem el "clàssic" partit de la Segona Internacional: la socialdemocràcia alemanya. La seua política "tradicional" semisecular es basava en l'adaptació del partit al règim parlamentari i en el creixement ininterromput de l'organització, de la seua premsa i les seues finances. Aquesta tradició, que no és totalment estranya, tenia un caràcter semiautomàtic: cada dia se'n derivava naturalment del precedent i, també naturalment, en preparava el següent. L'organització creixia, la premsa es desenvolupava i les finances augmentaven. Sota aquest automatisme es formà tota la generació que succeí a Bebel: una generació de buròcrates, filisteus, esperits obtusos, la fisonomia política de la qual es palesà tot just en començar la guerra imperialista. En tots els congressos de la socialdemocràcia s'hi parlava invariablement de la vella tàctica del partit consagrada per la tradició. I, en efecte, la tradició era poderosa. Era una tradició

automàtica, desproveïda d'esperit crític, conservadora, que acabà ofegant la voluntat revolucionària del partit.

La guerra desposseí definitivament la vida política alemanya del seu "tradicional" equilibri. Des dels primers moments de la seua existència oficial, el jove partit comunista entrà en un període tempestuós de crisi i pertorbacions. No obstant, en el curs de la seua història relativament curta, és possible distingir el paper no sols creador sinó també conservador de la tradició que, en cada etapa, en cada viratge, s'enfronta amb les necessitats objectives del moviment i la consciència crítica del partit.

En el primer període d'existència del comunisme alemany, la lluita directa pel poder representava la tradició, la tradició heroica. Els terribles esdeveniments de març de 1921 revelaren que el partit no tenia encara suficients forces com per a assolir aqueix objectiu. Calgué canviar de tàctica i engegar la lluita *per les masses* abans de recomençar la lluita directa *pel poder*.

Aqueix canvi fou difícil de realitzar, perquè s'oposava a una nova tradició. Actualment, en el partit rus, es recorden totes les divergències de criteris, fins i tot les més insignificants, que sorgiren en el partit o en el seu comitè central durant aquests últims anys. Potser convindria també recordar la diferenciació fonamental que s'hi manifestà durant el III Congrés de la Internacional Comunista. És evident ara que el viratge que es produí aleshores sota la direcció de Lenin, malgrat la resistència aferrissada d'un sector inicialment considerable de la majoria del congrés, salvà literalment la Internacional de l'anihilament i de la disgregació amb què era amenaçada per l'"esquerranisme" automàtic, desproveït d'esperit crític, que, en un breu espai de temps, s'havia constituït en rígida tradició.

Després del III Congrés, el Partit Comunista Alemany realitzà, amb prou dificultat, el viratge necessari. Llavors comença el període de lluita per a guanyar-se les masses sota la consigna del front únic, amb llargues negociacions i altres procediments pedagògics. Aquesta tàctica durà més de dos anys i subministrà excel·lents resultats. Però aqueixos nous procediments prologats de propaganda es transformen, alhora,... en una nova tradició semiautomàtica, el paper de la qual fou molt important en els esdeveniments del segon semestre de 1923.

En l'actualitat, és inqüestionable que el període que va des de maig (començament de la resistència en el Ruhr) o des de juliol (aixafament d'aqueixa resistència) fins a novembre, moment en què el general Seeckt pren el poder, constitueix en la vida d'Alemanya una fase de crisi molt neta i sense precedents. La resistència que l'Alemanya republicana semimoribunda d'Ebert-

Cuno havia intentat oposar al militarisme francès és aixafada i arrossega al seu darrere el llastimós equilibri social i polític del país. La catàstrofe del Ruhr exercí en certa manera per a l'Alemanya "democràtica" el mateix paper que cinc anys abans exercí per al règim dels Hohenzollern la derrota de les tropes alemanyes.

Desvaloració inusitada del marc. Caos econòmic, efervescència i incertesa generals, disgregació de la socialdemocràcia, flux constant d'obrers a les files comunistes, espera generalitzada d'un colp d'estat... Si el partit comunista hagués modificat bruscament l'orientació del seu treball i hagués consagrat els cinc o sis mesos que li concedia la història a una preparació directa política, orgànica i tècnica de la presa del poder, el desenllaç dels esdeveniments hauria estat molt diferent del que s'hi produí al novembre.

Però el partit alemany s'havia endinsat en la nova fase d'aquesta crisi, potser sense precedents en la història mundial, armat només amb els procediments utilitzats durant els dos anys precedents i que estaven destinats, per mitjà de la propaganda, a establir la seua influència sobre les masses. En aqueix moment calia una nova orientació, un nou to, una nova forma d'abordar les masses, una nova interpretació i una nova aplicació del front únic, nous mètodes d'organització i de preparació tècnica, en una paraula un brusc viratge tàctic. El proletariat hauria d'haver vist en acció un partit revolucionari que s'encaminés directament a la conquesta del poder.

Però el partit alemany continuava, al capdavant, la seua política de propaganda, encara que a una escala més vasta. Només a l'octubre engegà una nova orientació. Però aleshores ja li quedava molt poc de temps per a desenvolupar la seua iniciativa. Imprimí a la seua preparació un ritme febril, la massa no pogué seguir-lo, la inseguretat del partit es contagià el proletariat i, en el moment decisiu, el partit es negà a combatre.

Si el partit cedí sense resistència posicions excepcionals, això ocorregué principalment perquè no sabé, al començament de la nova fase (maig-juliol de 1923) alliberar-se de l'automatisme de la seua política anterior, establida com si hagués de durar molts anys, i plantejar decididament en l'agitació, l'acció, l'organització i la tècnica, el problema de la presa del poder.

El temps és un element molt important en política, particularment en una època revolucionària. Moltes vegades calen anys i desenes d'anys per a recuperar alguns mesos perduts. El mateix ens hauria ocorregut a nosaltres si el nostre partit no hagués pres la iniciativa a l'abril de 1917 i no s'hagués fet amb el poder a l'octubre. No obstant, tenim motius per a creure que el proletariat alemany no pagarà massa cara la seua vacil·lació, perquè l'estabilitat de l'actual

règim alemany, sobretot a conseqüència de la situació internacional, és més que dubtosa.

És evident que, com a element conservador, com a pressió automàtica del passat sobre el present, la tradició representa una força extremadament important al servei dels partits conservadors, i profundament hostil per a un partit revolucionari. Tota la força d'aquest últim rau, precisament, en la seua llibertat en relació amb el tradicionalisme conservador. Açò no significa de cap mode que siga lliure respecte a la tradició en general. Però la tradició d'un partit revolucionari és quelcom molt diferent.

Si hom considera, com és ara, al nostre partit bolxevic en el seu passat revolucionari i en el període següent a Octubre, hom reconeixerà que la seua qualitat tàctica més important i valuosa és la seua aptitud inigualable per a orientar-se ràpidament, per a canviar de tàctica, per a renovar el seu armament i per a aplicar nous mètodes, en una paraula, per a operar bruscos viratges. Les difícils condicions històriques feren necessària aquesta tàctica, i el geni de Lenin l'imprimí una forma superior. Açò no vol dir que el nostre partit estiga totalment lliure d'un cert tradicionalisme conservador: un partit de masses no pot tenir semblant llibertat ideal. Però la seua força es manifestà en el fet que el tradicionalisme, la rutina, estaven reduïts al mínim a causa d'una iniciativa tàctica clarivident, profundament revolucionària, audaç i realista alhora. En açò consisteix, i ha de consistir, la vertadera tradició del partit.

La burocratització més o menys gran de l'aparell del partit es veu acompanyada inevitablement del desenvolupament del tradicionalisme conservador amb tots els seus efectes. És preferible exagerar aquest perill que no subestimar-lo. El fet que els elements més conservadors de l'aparell tendisquen a identificar les seues opinions, les seues decisions, els seus procediments i les seues mancances amb el "vell bolxevisme" i intenten assimilar la crítica del burocratisme a la destrucció de la tradició, és indubtable i constitueix per si mateix l'expressió inqüestionable d'una certa petrificació ideològica.

El marxisme és un mètode d'anàlisi històrica, d'orientació política, i no un conjunt de decisions preparades per endavant. El leninisme és l'aplicació d'aquest mètode a les condicions d'una època històrica excepcional. És precisament aquesta aliança de les particularitats del moment amb el mètode allò que determina la política audaç, segura de si mateixa, dels *girs* bruscos, els més alts exemples de la qual ens foren fets per Lenin i que ell mateix en diverses oportunitats explicà i generalitzà en el pla teòric.

Marx deia que els països avançats ofereixen en certa manera la imatge de l'esdevenidor dels països endarrerits. D'aquesta proposició condicional s'intentà

fer una llei absoluta que estigué en la base de la “filosofia” del menxevisme rus. Per això se li fixava al proletariat límits que derivaven no de la marxa de la lluita revolucionària sinó d’un esquema mecànic. I el marxisme menxevic era i continua essent únicament l’expressió de les necessitats de la societat burgesa, expressió adaptada a una “democràcia” endarrerida. En realitat, Rússia, a causa dels fenòmens extremadament contradictoris de la seua economia i la seua política, resultà ésser la primera en recórrer el camí de la revolució proletària.

Ni Octubre, ni Brest-Litovsk, ni la creació d’un exèrcit camperol regular, ni el sistema de requisita dels productes alimentaris, ni la NEP, ni el pla de l’estat foren ni podien ésser previstos o predeterminats pel marxisme o el bolxevisme abans d’Octubre. Tots aqueixos fets i tots aqueixos viratges foren el resultat de l’aplicació autònoma, independent, crítica, caracteritzada per l’esperit d’iniciativa, dels mètodes del bolxevisme en una situació a cada moment diferent.

Cada decisió, abans d’ésser adoptada, suscitava grans discussions. La mera referència a la tradició mai fou un factor decisiu. Davant de cada nova tasca, en cada nou gir, no es tracta de cercar en la tradició una resposta inexistent sinó d’aprofitar tota l’experiència del partit per tal de trobar per si mateix una nova solució convenient a la situació i, d’aquesta manera, enriquir la tradició. També pot dir hom que el leninisme consisteix en no mirar cap enrere, en no deixar-se influir pels precedents, referències i citacions purament formals.

El mateix Lenin expressà recentment aquest pensament amb una frase de Napoleó: *on s’engage et puis on voit*. Dit d’una altra manera, una vegada embarcat en la lluita, no ocupar-se massa dels models i dels precedents, aprofundir en la realitat tal qual és i buscar-hi les forces necessàries per a la victòria i les vies que hi menen. Per seguir aquesta línia, Lenin fou acusat en el seu propi partit, no una vegada sinó desenes de vegades, de violar la tradició i repudiar el “vell bolxevisme”.

Recordem que els *otsovistes* intervenien invariablement amb el pretext de la defensa de les tradicions bolxevics contra la desviació leninista (es troben materials força interessants sobre aquest tema en la *Krasnaia Letopis*, número 9. Davall l’ègida del “vell bolxevisme”, en realitat sota l’ègida de la tradició formal, fictícia, errònia, tot allò que havia de rutinari en el partit s’aixecà contra les “tesis d’abril” de Lenin. Un dels historiadors del nostre partit (els historiadors del nostre partit no tenen fins al moment molta sort) em deia en el moment més crucial dels esdeveniments d’Octubre: “No estic amb Lenin perquè sóc un vell bolxevic i continue essent partidari de la dictadura democràtica del proletariat i dels camperols”. La lluita dels “comunistes d’esquerra” contra la pau de Brest-Litovsk i a favor de la guerra revolucionària també es féu en nom

de la integritat de la tradició revolucionària del partit, de la puresa del “vell bolxevisme” que calia protegir dels perills de l’oportunisme d’estat. És inútil recordar que tota la crítica de l’“oposició obrera” consistí, en suma, en acusar el partit de violar les velles tradicions. Recentment hem vist els intèrprets més oficials de les tradicions del partit en el problema nacional entrar en contradicció amb les necessitats de la política del partit pel que fa a aqueix problema així com amb la posició de Lenin.

Hom podria multiplicar aquests exemples, donar-ne gran quantitat d’altres històricament menys importants però igualment convinents. El que acabem de dir és prou per a demostrar que cada vegada que les condicions objectives exigeixen un nou gir, un viratge audaç, una iniciativa creadora, la resistència conservadora manifesta una tendència natural a oposar a les noves tasques, a les noves condicions, a la nova orientació, les “velles tradicions”, el pretès “vell bolxevisme”, en realitat l’embolcall buit d’un període que acabem de deixar enrere.

Com més tancat en si mateix està el partit, més impregnat està del sentiment de la seua importància intrínseca, reacciona més lentament davant de les necessitats de les bases i tendeix més a oposar la tradició formal a les noves necessitats, a les noves tasques. I si hi ha quelcom capaç d’assestar un colp mortal a la vida espiritual del partit i a la formació doctrinal de la joventut, aqueix cosa és la transformació del leninisme, mètode que requereix en la seua aplicació iniciativa, pensament crític i audàcia ideològica, en un dogma que només exigeix intèrprets elegits d’una vegada per sempre.

Hom no podria concebre el leninisme sense poder teòric, sense una anàlisi crítica de les bases materials del procés polític. És precís agusar i aplicar incessantment l’arma de la investigació marxista. En açò consisteix la tradició, i no en la substitució de l’anàlisi per una referència formal o una citació casual. El leninisme no podria conciliar-se amb la superficialitat ideològica i la negligència teòrica.

No es pot fragmentar el pensament de Lenin en citacions apropiades per a tots els casos, perquè per a Lenin la fórmula mai estava per damunt de la realitat, sempre era l’instrument que permet agafar la realitat i dominar-la. Es pot trobar fàcilment en Lenin desenes i centenars de passatges que formalment semblen contradir-se. Però cal observar-hi no la relació formal d’un text amb un altre sinó la relació real de cadascun d’ells amb la realitat concreta en què la fórmula ha estat introduïda com una palanca. La veritat leninista és sempre concreta.

Com a sistema d’acció revolucionària, el leninisme pressuposa un sentit revolucionari estimulat per la reflexió i l’experiència i que equival, en el camp

social, a la sensació muscular en el treball físic. Però no cal confondre el sentit revolucionari amb l'olfacte oportunista. Aquest últim pot aportar èxits efímers, algunes vegades fins i tot sensorials; però és un instint polític d'ordre menor, que sempre tendeix vers la línia de menor resistència. Mentre que el leninisme tracta de plantejar i resoldre els problemes revolucionaris fonamentals, de superar els principals obstacles, la seua contrapartida demagògica consisteix en eludir els problemes, en suscitar un apaivagament il·lusori, en adormir el pensament crític.

El leninisme és, abans que res, el realisme, la millor apreciació qualitativa i quantitativa de la realitat, des del punt de vista de l'acció revolucionària. També és inconciliable amb l'evasió de la realitat, la passivitat, la pèrdua de temps, la justificació al·liva dels errors del passat amb el pretext de salvar la tradició del partit.

El leninisme és la independència vertadera envers els prejudicis, el doctrinarisme moralitzador, totes les formes del conservadorisme espiritual. Però creure que el leninisme significa que "tot està permès" seria un error irreparable. El leninisme resumeix la moral, no formalment sinó realment revolucionària, de l'acció de masses i del partit de masses. Res li és tan estrany com l'altivesa dels funcionaris i el cinisme burocràtic. Un partit de masses té la seua moral, que és el vincle entre els combatents en i per a l'acció. La demagògia és inconciliable amb l'esperit d'un partit proletari perquè és fal·laç: en donar una solució simplificada de les dificultats del moment soscava inevitablement el futur i afebleix la confiança del partit en si mateix.

Davant de la dificultat, i enfrontada a un seriós perill, la demagògia esdevé fàcilment en pànic. Ara bé, és difícil juxtaposar, àdhuc en el paper, el pànic i el leninisme.

El leninisme combat amb punys i dents. Però la guerra és impossible sense astúcia, sense subterfugis, sense enganys. L'astúcia en un combat victoriós és un element constitutiu de la política leninista. Però al mateix temps, el leninisme és la suprema honestat revolucionària envers el partit i la classe obrera. No empra ni la ficció, ni l'autopromoció ni la falsa grandesa.

El leninisme és ortodox, obstinat, irreductible, però no implica ni formalisme, ni dogma, ni burocratisme. En la lluita, pren al bou per les banyes. Pretendre convertir les tradicions del leninisme en una garantia dogmàtica de la infal·libilitat de totes les frases i pensaments dels intèrprets d'aquestes tradicions, significa ridiculitzar la vertadera tradició revolucionària i transformar-la en burocratisme oficial. És ridícul i inútil tractar d'hipnotitzar un gran partit revolucionari amb la repetició de les mateixes fórmules, en virtut de

les quals caldria buscar la línia justa no en l'essència de cada problema ni tampoc analitzant i resolent correctament aqueix problema sinó en informacions de caràcter... biogràfic.

En el que a mi respecta, diré que no considere el camí pel qual arribí al leninisme menys segur que el dels altres. El meu comportament al servei del partit constitueix l'única garantia; no puc donar-ne cap altra. I si es vol plantejar la qüestió en el pla de les investigacions biogràfiques, llavors cal fer-ho com es degut.

¿Llavors caldria respondre a preguntes espinoses: tots els que foren fidels al mestre en les petites coses també ho foren en les grans? ¿Tots els que demostraren docilitat en presència del mestre han donat garanties amb això que continuaran la seua obra en la seua absència? Però no tinc intenció d'analitzar aquests problemes prenent com a exemple determinats camarades amb què, en allò que a mi fa, vull continuar treballant en bons termes.

Qualsevulla que siguen les futures dificultats i divergències d'opinió, només s'aconseguirà triomfar amb el treball col·lectiu del pensament del partit, verificant-se en tot moment a si mateix i verificant, així, la continuïtat del desenvolupament.

Aquest caràcter de la tradició revolucionària està vinculat al caràcter particular de la disciplina revolucionària. Allí on la tradició és conservadora, la disciplina és passiva i fa fallida davant del primer símptoma de crisi. Allí on, com en el nostre partit, la tradició consisteix en la més alta activitat revolucionària, la disciplina assoleix el seu punt màxim, perquè la seua importància decisiva es verifica constantment en l'acció. D'aquí l'aliança indestructible de la iniciativa revolucionària, de l'elaboració crítica, audaç, dels problemes, amb la disciplina fèrria en el moment de l'acció. I únicament mitjançant aquesta activitat superior els joves poden rebre les ensenyances dels vells i continuar aqueixa tradició de disciplina.

Nosaltres valorem més que cap altri les tradicions del bolxevisme. Però que hom no identifiqui el bolxevisme amb el burocratisme ni la tradició amb la rutina oficial.

(6)
LA 'SUBESTIMACIÓ' DEL CAMPEROLAT

Alguns camarades han adoptat en matèria de crítica política, mètodes força particulars: afirmen que m'equivoque avui en tal o qual qüestió perquè no tingui raó en un determinat problema fa, per exemple, quinze anys.

Aquest mètode simplifica considerablement la meua tasca. Però el que caldria fer és estudiar els problemes actuals per si mateixos.

Un problema plantejat fa molts anys està des de fa temps esgotat i jutjat per la història, i per a referir-se'n no cal grans esforços d'intel·ligència; només cal memòria i bona fe. Però en aquest sentit, no puc dir que sempre ocorrega així amb els meus crítics. I vaig a provar-ho amb un exemple relatiu a un dels problemes més importants.

Un dels arguments favorits en alguns mitjans durant aquests darrers temps consisteix en indicar (sobretot indirectament) que jo "subestime" el paper dels camperols. Però en va cercarà hom en els meus adversaris una anàlisi d'aquest problema, fets, citacions; en una paraula, qualsevol tipus de prova. Quasi sempre les seues argumentacions es redueixen a al·lusions a la teoria de la "revolució permanent" i a dos o tres rumors de corredors. Res més ni res menys.

Pel que fa a la teoria de la revolució permanent, no veig cap raó per a renegar del que he escrit al respecte en 1904, 1905, 1906 i posteriorment. Encara ara insistisc en considerar que les idees que jo desenvolupava en aqueixa època estan en el seu conjunt molt més pròximes al vertader leninisme que la majoria dels escrits que publicaven aleshores nombrosos bolxevics. L'expressió "revolució permanent" pertany a Marx, el qual l'aplicava a la revolució de 1848. En la literatura marxista revolucionària aqueix terme sempre ha tingut carta de ciutadania. Franz Mehring l'usà a propòsit de la revolució de 1905-1907. La revolució permanent és la revolució contínua, sense interrupció. ¿Quin és el pensament polític que s'intenta resumir en aquesta expressió?

Per a nosaltres comunistes, aquest pensament consisteix en l'afirmació que la revolució no acaba després d'una determinada conquesta política, després de l'obtenció d'una determinada reforma social, sinó que continua desenvolupant-se fins a la realització del socialisme integral. Així, una vegada començada, la revolució (en què hi participem i que dirigim) en cap cas és interrompuda per nosaltres en una etapa formal determinada.

Al contrari, no deixem de realitzar i de portar avant aquesta revolució, conforme a la situació, en tant que ella no haja exhaurit totes les possibilitats i tots els recursos del moviment. Aquest concepte s'aplica tant a les conquestes de la revolució en un país com a la seua ampliació en l'àrea internacional. En el cas

de Rússia aquesta teoria significava: allò que necessitem no és la república burgesa ni tampoc la dictadura democràtica del proletariat i dels camperols, sinó el govern obrer recolzat pels camperols que iniciï l'era de la revolució socialista internacional.

Així, la idea de la revolució permanent coincideix totalment amb la línia estratègica fonamental del bolxevisme. En rigor, hom podia no veure-la així fa una quinzena d'anys. Però és impossible no comprendre-la i no reconèixer-la ara, quan les fórmules generals han estat verificades per l'experiència.

No es podrà descobrir en els meus escrits d'aquella època la menor temptativa de "passar per damunt" dels camperols. La teoria de la revolució permanent *conduïa directament al leninisme i en particular a les Tesis d'abril de 1917*. Ara bé, aqueixes tesis que predeterminaren la política del nostre partit de cara a octubre i en el moment de la insurrecció provocaren, com hom sap, el pànic en molts d'aquells que ara només parlen amb un sant horror de la teoria de la revolució permanent.

Analitzar tots aqueixos problemes amb camarades que des de fa ja temps han deixat de llegir i viuen únicament dels seus records de joventut és cosa penosa i d'altra banda inútil. Però els camarades, i en primer lloc els joves comunistes, que encara posseeixen el foc sagrat del partit, i que en tot cas, no es deixen espantar per les paraules cabalístiques com tampoc per la paraula "permanent", faran bé en llegir, llapis en mà, les obres d'aquella època, a favor i en contra de la revolució permanent i en tractar de vincular-les amb la Revolució d'Octubre.

No obstant, allò que importa encara més és l'estudi dels fets durant i després d'octubre, s'hi poden verificar tots els detalls. Inútil és dir que respecte a l'adopció política per part del nostre partit del programa agrari dels socialistes revolucionaris no hi hagué entre Lenin i jo ni l'ombra d'un dissentiment. Igual passà pel que fa al decret sobre la terra.

Potser la nostra política camperola haja estat errònia en alguns punts particulars, però mai provocà entre nosaltres la més mínima divergència. La nostra política s'orientà vers els camperols mitjans amb la meua activa participació. L'experiència del treball en el sector militar ha contribuït en gran manera a la realització d'aquesta política. ¿Com s'hauria pogut subestimar el paper i la importància dels camperols en la formació d'un exèrcit revolucionari reclutat entre els camperols i organitzat amb l'ajuda dels obrers més aclarits?

Basta examinar la nostra literatura política militar per a veure fins a quin punt estava impregnada de la idea que la guerra civil és políticament la lluita del proletariat en oposició als contrarevolucionaris per la conquesta dels camperols i que la victòria únicament pot ésser assegurada amb l'establiment de relacions

racionals entre els obrers i els camperols, tant en un regiment aïllat com a escala de les operacions militars i en tot l'estat.

Al març de 1919, en un informe enviat al Comitè Central des de la regió del Volga on em trobava aleshores, jo sostenia la necessitat d'una aplicació més efectiva de la nostra política orientada vers el camperol mitjà i protestava per la negligència del partit respecte d'això. En un informe inspirat directament per una discussió en l'organització de Senguileev, jo escrivia:

“La situació política actual (que, d'altra banda, potser dure llarg temps) correspon a una realitat economicosocial molt més profunda, perquè si la revolució proletària triomfa en Occident, *per a realitzar el socialisme haurem de recolzar-nos en gran manera en el camperol mitjà i fer-lo participar de l'economia socialista.*”

No obstant, l'orientació cap al camperol mitjà, en la seua primera forma (“testimoniar interès pels camperols”, “no donar-li ordres”, etc.) es rebel·là insuficient. Cada vegada més, se sentia la *necessitat de modificar la política econòmica*. Inlluït per les meues observacions sobre l'estat d'ànim de l'exèrcit i les meues comprovacions durant un viatge d'inspecció econòmica que realitzí en la zona dels Urals, escriguí al Comitè Central en 1920:

“La política actual de requisita dels productes alimentaris, de responsabilitat col·lectiva per al lliurament d'aquests productes i de repartiment equitatiu dels productes industrials provoca la decadència progressiva de l'agricultura, la dispersió del proletariat industrial i amenaça de desorganitzar totalment la vida econòmica del país.”

Com a mesura pràctica fonamental proposava:

“Reemplaçar la requisita dels excedents per un descompte proporcional a la quantitat de la producció (una espècie d'impost progressiu sobre l'ingrés) i establert de tal manera que sempre siga avantatjós augmentar la superfície sembrada o cultivar-la millor.”

El meu text² proposava, en resum, passar a la NEP en el camp. A aquesta proposició estava vinculada una altra que concernia a la nova organització de la indústria, proposició molt menys detallada i molt més circumspecta, però dirigida en general contra el règim de les “centrals” que suprimia tota coordinació entre la indústria i l'agricultura.

---

² Reproduïm aquí la part fonamental d'aqueix document:

“Les terres dels senyors i de la corona han estat lliurades als camperols. Tota la nostra política va dirigida contra els camperols posseïdors d'una gran extensió de terra, d'un gran nombre de cavalls: els kulaks. A més, la nostra política de reabastiment està basada en la requisita dels excedents de producció agrícola (norma de consum). Açò incita el camperol a conrear només en la mesura de les necessitats de la seua família. En particular el decret sobre la requisita de la tercera vaca (considerada com

Aqueixes proposicions foren refusades pel Comitè Central. Aqueixa fou la nostra única divergència d'opinió sobre el problema camperol.

En quina mesura l'adopció de la NEP era racional al febrer de 1920? Les opinions poden diferir al respecte. Personalment, estic segur que hauria estat avantatjosa. En tot cas, dels documents que acabe de citar és impossible traure la conclusió que jo ignorava sistemàticament els camperols o que no apreciava prou el paper que exercia...

La discussió sobre els sindicats fou provocada per l'impàs econòmic en què ens trobàvem a causa de la requisita dels productes alimentaris i del règim de les omnipotents "centrals". ¿La vinculació dels sindicats amb els òrgans econòmics podia remeiar la situació? Evidentment no. Però cap altra mesura podia tampoc arreglar la situació mentre subsistís el règim econòmic del "comunisme de guerra".

Aqueixes discussions episòdiques desaparegueren davant de la decisió de recórrer al mercat, decisió d'una importància cabdal i que no suscità cap divergència. La nova resolució relativa a la tasca dels sindicats sobre la base de la NEP fou elaborada per Lenin en el X i XI Congrés i adoptada per unanimitat.

Podria citar almenys una desena d'altres fets políticament menys importants però que desmenteixen també clarament la faula de la meua pretesa "subestimació del paper del camperolat" ¿És, no obstant, necessari, és potser possible refutar una afirmació totalment indemostrable i basada únicament sobre la mala fe o, en el millor dels casos, sobre una carència de memòria?

---

supèrflua) provoca la matança clandestina de vaques, la venda secreta de la carn a preus alts, i el declivi de la indústria de productes lactis. Al mateix temps, els elements semiproletaris i fins i tot proletaris de les ciutats s'estableixen als pobles on organitzen explotacions. La indústria perd la seua mà d'obra i, en l'agricultura, la quantitat d'explotacions aïllades que es basten a si mateixes tendeix a augmentar contínuament. D'aqueixa manera se saboteja la base de la nostra política de reabastiment, basada en la requisita d'excedents. Si en el curs d'enguany la requisita dóna una quantitat més elevada de productes, cal atribuir-ho a l'extensió del territori soviètic i a un cert millorament de l'aparell de reabastiment. Però, en general, els recursos alimentaris del país amenacen d'esgotar-se i cap millora de l'aparell de requisita podrà remeiar aqueix fet. Les tendències a la crisi econòmica poden ésser combatudes amb els mètodes següents:

1. Reemplaçar la requisita dels excedents per un descompte proporcional a la quantitat de la producció (una espècie d'impost progressiu sobre l'ingrés agrícola) i establir de tal forma que resulte beneficiós, no obstant això, l'augment de la superfície conreada, o el millorament del cultiu.

2. Instituir una correlació més rigorosa entre els productes de la indústria lliurats als camperols i la quantitat de blat proporcionada per ells, no sols per cantons i burgs sinó també per explotacions rurals. Fer participar en aquesta tasca les empreses industrials locals. Pagar en part als camperols, per les matèries primeres, el combustible i els productes alimentaris, que proporcionen, amb productes d'empreses industrials.

En tot cas, és evident que l'actual política de requisita segons les normes de consum, de responsabilitat col·lectiva per al lliurament dels productes i de repartiment igualitari dels productes industrials contribueix al declivi de l'agricultura, a la dispersió del proletariat i amenaça de desorganitzar totalment la vida econòmica del país. [L.T.]

¿És cert, d'altra banda, que la característica fonamental de l'oportunisme internacional siga la subestimació del paper dels camperols? Açò no és veritat. La característica essencial de l'oportunisme, incloent-hi el nostre menxevisme rus, és la subestimació del paper del *proletariat* o, més exactament, la manca de confiança en la seua força revolucionària.

Els menxevics fundaven tota la seua argumentació contra la presa del poder per part del proletariat en el gran nombre de camperols i en el seu paper social determinant a Rússia. Els socialistes revolucionaris consideraven que el camperolat estava fet per a dirigir el país, sota la seua direcció i pel seu intermedi.

Els menxevics, que feren causa comuna amb els socialistes revolucionaris en els moments més crítics de la revolució, estimaven que per la seua mateixa naturalesa el camperolat estava destinat a ésser el suport principal de la democràcia burgesa, a la qual ajudaven en qualsevol ocasió, ja siga sostenint els socialistes revolucionaris o els cadets. En realitat, en aquestes combinacions, els menxevics i els socialistes revolucionaris lliuraren a la burgesia als camperols lligats de peus i mans.

Es pot afirmar, és cert, que els menxevics i els socialistes revolucionaris subestimaven el probable paper del camperols *respecte a la burgesia*; però subestimaven més encara el paper del proletariat respecte al dels camperols. I d'aquesta última subestimació en derivava lògicament la primera.

Els menxevics rebutjaven com una utopia, com un sense sentit, el paper dirigent del proletariat respecte als camperols, amb totes les conseqüències que se'n derivaven, és a dir la conquesta del poder per part del proletariat recolzat en els camperols. Aquest era el punt dèbil dels menxevics.

¿D'altra banda, quins eren, en el nostre propi partit, els principals arguments contra la presa de poder abans d'octubre? ¿Consistien en una subestimació del paper dels camperols? Al contrari, eren una sobreestimació del seu paper en relació al del proletariat. Els camarades que s'oposaven a la presa del poder al·legaven principalment que el proletariat seria aixafat per l'element petit burgès la base del qual era una població de més de cent milions de camperols.

El terme "subestimació" per si sol no expressa res ni teòricament ni política, perquè es tracta no del pes absolut del camperols en la història sinó del seu paper i de la seua importància *amb relació* a altres classes: d'una banda amb la burgesia i per una altra amb el proletariat.

El problema pot i ha d'ésser plantejat concretament, és a dir, des de la perspectiva de la relació dinàmica de les forces de les diverses classes. El problema que té per a la revolució una importància considerable políticament (decisiva en certs casos però diferent segons el país) rau en saber si, en el

període revolucionari, el proletariat arrossegarà al seu darrere els camperols i en quina proporció.

El problema que, des del punt de vista econòmic, té una gran importància (decisiva en alguns països com el nostre, però molt diferent segons el cas) és saber en quina mesura el proletariat en el poder aconseguirà conciliar les exigències de la construcció del socialisme amb les de l'economia camperola.

Però en tots els països i sota totes les condicions, la característica essencial de l'oportunisme rau en la sobreestimació de la força de la classe burgesa i de les classes intermèdies i en la subestimació de la força del proletariat.

Ridícula, per no dir absurda, és la pretensió d'establir una fórmula bolxevic universal del problema camperol, vàlida per a la Rússia de 1917 i per a la de 1923, per a Amèrica del Nord amb els seus grangers i per a Polònia amb la seua gran propietat terratinent.

El bolxevisme començà amb el programa de la restitució del seu tros de terra al camperol, reemplaçà aqueix programa pel de la nacionalització, féu seu, en 1917, el programa agrari dels socialistes revolucionaris, establí el sistema de la requisita dels productes alimentaris, després el reemplaçà per l'impost sobre els aliments... I no obstant, estem encara molt lluny d'haver solucionat el problema camperol i caldrà efectuar molts canvis i viratges en aqueix sentit.

¿Potser no és evident que no es pot disgregar les tasques pràctiques actuals en fórmules generals creades per l'experiència del passat? ¿Que hom no pot reemplaçar la solució dels problemes d'organització econòmica fent ús simplement de la tradició? ¿Que no es pot, quan es decideix mamprendre un camí històric, basar-se únicament en records i analogies?

En l'actualitat, l'objectiu econòmic fonamental consisteix en establir entre la indústria i l'agricultura i, en conseqüència, dins de la indústria, una correlació que permeta a la indústria desenvolupar-se amb el mínim de crisi, enfrontaments i pertorbacions i que assegure a la indústria i al comerç estatals un predomini creixent sobre el capital privat.

Aqueix és el problema general, que es divideix al seu torn en una sèrie de problemes particulars: ¿quins són els mètodes a seguir per a l'establiment d'una harmonia racional entre la ciutat i el camp? ¿entre els transports, les finances i la indústria? ¿entre la indústria i el comerç? ¿Quines són, finalment, les dades estadístiques concretes que permeten en tot moment establir els plans i els càlculs econòmics més apropiats per a la situació?

Evidentment, aquests són problemes la solució dels quals no pot estar predeterminada per una fórmula política general qualsevol. La resposta concreta cal trobar-la en el procés de realització.

El que el camperol ens demana no és la repetició d'una fórmula històrica justa de les relacions de classe ("soldadura" entre la ciutat i el camp, etc.) sinó que li proporcionem claus, teles i fòsfors a bon preu. Només podrem arribar a satisfer aqueixes reivindicacions per mitjà d'una aplicació cada vegada més decidida dels mètodes de registre, organització, producció, venda, verificació del treball, correccions i canvis radicals.

Aquests problemes tenen un caràcter de principi de programa? No, perquè ni els programes ni la tradició teòrica del partit hi estan vinculats ni poden estar-ho, ja que no tenim l'experiència a partir de la qual es pot arribar a generalitzar.

La importància pràctica d'aquests problemes és gran? Incommensurable. De la seua solució en depèn la sort de la revolució. En aqueixes condicions, tractar de diluir cada problema pràctic, i les divergències que es produeixen, en la "tradició" del partit transformada en abstracció significa la majoria de les vegades renunciar a allò que hi ha de més important en aquesta tradició: la situació i la solució de cada problema en la seua realitat integral.

És precís deixar de xerrar sobre la subestimació del paper dels camperols. El que cal fer és rebaixar el preu de les mercaderies destinades als camperols.

(7)

EL PLA EN L'ECONOMIA (El decret número 1.042)

En la discussió actual, oral i escrita, el decret número 1.042 ha estat citat amb gran freqüència no sé per quina causa. Per què ocorre això? Com? Sens dubte, la majoria dels membres del partit han oblidat la significació d'aqueix número misteriós. Es tracta de l'ordre del Comissariat de Transports del 22 de maig de 1920 referida a la reparació de les locomotores. Em sembla que des d'aleshores ha passat prou de temps i en l'actualitat hi ha molts problemes més urgents que el de l'organització de la reparació de locomotores en 1920. Hi ha plans i instruccions molt més recents en la metal·lúrgia, la construcció de màquines i en particular de màquines agrícoles. Hi ha una resolució clara i precisa del XII Congrés sobre el sentit i les tasques del pla que la direcció ha de realitzar. Tenim l'experiència recent de la realització del pla de treball per a 1923. ¿Per què, llavors, precisament ara reapareix, com el *deus ex machina* del teatre romà, aqueix pla del període del comunisme de guerra?

Ha reaparegut perquè darrere de la tramoia hi havia directors d'escena per als quals la seua aparició era necessària per al desenllaç del drama. ¿Qui són aqueixos directors i per què tan sobtadament han sentit la necessitat del decret 1.042? És totalment incompreensible. Caldria creure que aquest decret ha estat exhumat per persones afectades d'una irresistible preocupació per establir la

veritat històrica. És evident que ells també saben que hi ha molts problemes més importants i més actuals que el pla de reparació del material rodador dels ferrocarrils, posat en pràctica fa gairebé quatre anys. Però jutgen vostès mateixos: ¿com seguir avant, com establir nous plans, com estar segurs de la seua justesa, del seu èxit, sense començar per explicar a tots els ciutadans russos que el decret 1.042 era un decret erroni, que descurava el factor camperol, que menyspreava la tradició del partit i tendia a la constitució d'una fracció? A simple vista, 1.042 sembla un simple número de resolució. Però no cal deixar-se portar per les aparences. Si hom presta un poc més d'atenció i de clarividència veurà que el número 1.042 no és, en el fons, millor que el número apocalíptic 666, símbol de la Bèstia. És precís començar per aixafar el cap de la Bèstia apocalíptica i només llavors hom podrà parlar lliurement dels nous plans econòmics encara no coberts per una prescripció de quatre anys...

Certament, no tenia en principi cap desig d'entretenir els meus lectors amb el decret 1.042. Amb major raó quant que els atacs de què és objecte es redueixen a subterfugis i vagues al·lusions destinades a fer creure que el que les utilitza sap molt més del que diu, quan en realitat l'infeliç no sap res de res. En aqueix sentit, les "acusacions" contra el decret 1.042 no difereixen molt de les 1.041 acusacions llençades contra mi... S'ha suplit la qualitat per la quantitat. Es desvirtuen sense escrúpols els fets, es desfiguren els textos, es modifiquen les proporcions, s'acumula tot en un amàs sense ordre ni mètode. Per a poder fer-se una idea clara de les divergències i dels errors del passat, caldria poder reconstruir exactament la situació en aqueix llavors. Però, com fer-ho? ¿I paga la pena, quan deliberadament s'han ignorat nombroses acusacions essencialment falses, reaccionar davant de la reaparició del "decret 1.042"?

Després d'haver reflexionat un poc, he arribat a la conclusió que sí que paga la pena, perquè aquest és un cas típic de denúncia basada en la lleugeresa i la mala fe. El cas del decret 1.042 és un cas concret, referit a la producció, i que per consegüent conté dades precises, xifres i mesures. És relativament fàcil i simple repetir informacions segures, citar fets evidents; la simple prudència hauria de fer callar als que s'ocupen del tema, perquè és prou fàcil demostrar que parlen del que no saben ni tampoc comprenen. A més, si aquest exemple concret, precís, demostra que el *deus ex machina* només és en realitat un bufó frívol, potser ajude al lector a comprendre els mètodes de posada en escena que existeixen en les altres "acusacions", la vacuïtat de les quals malauradament és molt menys verificable que la del decret 1.042.

Tractaré, en la meua exposició del cas, de no limitar-me a les dades històriques i de vincular la qüestió del decret 1.042 als problemes del pla d'organització i de direcció econòmiques. Els exemples concrets que forniré possiblement facen més clar tot aquest assumpte.

El decret 1.042, concernent a la reparació de les locomotores i a la utilització metòdica amb aqueix objecte de totes les forces i els recursos de l'administració ferroviària i estatal en aqueix camp, fou llargament elaborat pels millors especialistes que encara ocupen llocs elevats en la direcció de ferrocarrils. L'aplicació de l'ordre començà pràcticament en maig-juny, encara que s'establí l'1 de juliol de 1920 com a data d'iniciació. El pla interessava no sols els tallers de reparació de la xarxa ferroviària sinó també les fàbriques corresponents del Consell d'Economia Nacional. Reproduïm a continuació un quadro comparatiu que indica la realització del pla per part dels tallers ferroviaris i per part de les fàbriques del consell de l'economia. Les nostres xifres reproduïxen dades oficials inqüestionables presentades periòdicament al Consell de Treball i Defensa per la Comissió Principal de Transports i signades pels representants del Comissariat de Transport i del Consell d'Economia Nacional.

Així, gràcies a la intensificació del treball en els tallers del Comissariat de Transport, fou possible augmentar des d'octubre en un 28% la norma fixada, durant els primers quatre mesos de 1921, l'execució del pla fou un poc inferior a la dita norma. Però després, quan Dzerzhinski ocupà el lloc de comissari de transport s'enfrontà amb dificultats alienes a la seua voluntat. D'una banda, la carència de material i de productes elementals per al personal afectat a les reparacions; d'altra banda, la gran escassetat de combustible, que impossibilitava fins a la utilització de les locomotores existents, En conseqüència, el Consell de Treball i Defensa decidí, per un decret del 22 d'abril de 1921 disminuir, durant la resta de 1921, les normes de reparació de les locomotores determinades pel pla 1.042. En els últims vuit mesos de 1921, el treball del Comissariat de Transport representa un 88% i el del Consell d'Economia Nacional el 44% del pla primitiu.

Els resultats de l'execució del decret 1.042 durant el primer semestre, el més crític per al sector transports, són exposats de la manera següent en les tesis adoptades pel buró polític del partit per al VIII Congrés dels Soviets:

“El programa de reparació ha adquirit un caràcter precís no sols per als tallers ferroviaris sinó també per a les fàbriques del Consell d'Economia Nacional destinades a transports. El programa de reparacions, establert com a resultat d'un gran treball i aprovat per la Comissió Principal de Transports, ha estat, no obstant, executat en una proporció molt diferent en els tallers ferroviaris (Comissariat de Transport) i en les fàbriques (Consell d'Economia Nacional).

Realització del decret número 1.042
(Percentatge de realització del pla)

	Tallers ferroviaris	Fàbriques del Consell d'Economia Nacional
1920		
juliol	135	40,5
agost	131,6	74
setembre	139,3	80
Octubre( )	130	51
novembre	124,6	70
desembre	120,8	66
Total	130,2	70()
1921		
gener	95	36
febrer	90	38
març	101	
abril	98	26

Mentre que en els tallers la reparació total i mitjana expressada en unitats de reparació mitjana ha passat durant aqueix any de 258 locomotors a més d'1.000, és a dir, ha augmentat quatre vegades, representant així un 130% del programa mensual fixat, les fàbriques del Consell d'Economia només han proporcionat material i peces de recanvi en la proporció d'*un terç del programa* establert per la Comissió de Transports, d'acord amb les dues administracions (ferroviària i Consell d'Economia).

Però a partir d'un cert moment, l'execució de les normes establides pel decret 1.042 esdevé impossible, com a conseqüència de la insuficiència de matèries primeres i de combustible. Això prova precisament que el decret era erroni, diran certs crítics (que, d'altra banda, tot just acaben de conèixer el fet en llegir aquestes línies). ¿Quina altra cosa respondre'ls sinó que el decret 1.042 reglamentava la reparació de locomotores però no la producció de metalls i l'extracció del carbó reglamentada per altres ordres i altres institucions? El

decret 1.042 no era un pla econòmic universal sinó únicament un pla referit als transports.

Però, es dirà, ¿no calia tenir en compte els recursos de combustible, de metalls, etc.? Evidentment, i precisament per això fou creada la Comissió de Transports en què participaren, amb paritat de representants, el Comissariat de Transports i el Consell d'Economia Nacional. El pla fou establert segons les indicacions dels representants del Consell d'Economia Nacional que declararen que podien proporcionar els materials necessaris. Si hi hagué un error de càlcul, la culpa recau totalment en el Consell d'Economia.

Açò era el que volien dir els crítics? Ho dubte. Aquests crítics es mostren molt interessats en la veritat històrica però a condició que aquesta els atorgue algun avantatge. Ara bé, entre aqueixos crítics *post factum* hi ha alguns que en aquella època eren responsables de la gestió del Consell d'Economia Nacional. Però, en les seues crítiques, s'equivoquen simplement de direcció. Això pot ocórrer. Com a circumstància atenuant, d'altra banda, cal reconèixer que les previsions relatives a l'extracció del carbó, la producció de metalls, etc., eren aleshores molt més difícils de precisar que no ara. Si les previsions del Comissariat de Transport pel que fa a la reparació de les locomotores eren incomparablement més exactes que les del Consell d'Economia Nacional, era perquè, almenys fins a cert punt, l'administració dels ferrocarrils estava més centralitzada i tenia major experiència. Això ho reconeixem, però no canvia res pel que fa a l'error d'avaluació totalment imputable al Consell d'Economia.

Aqueix error, que exigí la disminució de les normes del pla però que no provocà la seua supressió, no constitueix prova ni a favor ni en contra del decret 1.042, que tenia essencialment un caràcter orientador i que registrava les modificacions periòdiques suggerides per l'experiència. *La regularització d'un pla de producció és un dels punts més importants de la seua realització.* Hem vist anteriorment que les normes de producció del decret 1.042 foren augmentades, a partir d'octubre de 1920, en un 28%, pel fet que la capacitat de producció dels tallers del Comissariat de Transport era, gràcies a les mesures adoptades, més elevada del que s'havia suposat. També hem vist com aqueixes normes foren sensiblement disminuïdes a partir de maig de 1921, a causa de circumstàncies independents de l'esmentat comissariat. Però la disminució i l'augment d'aqueixes normes es feren seguint un pla determinat *la base del qual fou proporcionada* pel decret 1.042.

Això és el màxim que hom li pot exigir a un pla d'orientació. Evidentment, allò que tenia major importància eren les xifres dels primers mesos, el semestre de l'any següent, les altres només podien ésser aproximatives. Cap dels que participaren en l'elaboració del decret pensà en aqueix llavors que la seua execució duraria exactament quatre anys i mig. Quan hom contemplà la possibilitat d'eleva la norma, el període teòric aproximatiu fou reduït a tres

anys i mig. La carència de materials originà una nova prolongació. Però, malgrat tot, en el període més crític del funcionament dels transports (finals de 1920 i començaments de 1921) el decret era adaptat a la realitat, la reparació de les locomotores s'efectuà d'acord amb un pla determinat, es quadruplicà l'activitat i els ferrocarrils es salvaren d'una catàstrofe imminent.

No sé amb quins plans ideals els nostres honorables crítics comparen el decret 1.042. Crec que haurien de comparar-lo amb la situació anterior a la seua promulgació. Ara bé, en aqueixa època, les locomotores estaven assignades a cada fàbrica que feia el treball per a rebastir-se de productes alimentaris. Es tractava d'una mesura desesperada que provocava la desorganització del transport i un malbaratament monstruós del treball necessari per a les reparacions. El decret 1.042 instaurà una unificació, introduí en la reparació els elements de l'organització racional del treball afectant sèries determinades de locomotores a tallers determinats, de manera que la reparació del material depengués ja no dels esforços dispersos de la classe obrera sinó d'un registre si fa o no fa exacte de les forces i dels recursos de l'administració de transports. Aquí rau la importància fonamental del decret 1.042, independentment del grau de coincidència de les xifres del pla amb les xifres d'execució. Però, com ja hem dit, tot i aquest problema, igualment tot fou bé.

Evidentment, ara que els fets han estat oblidats, algunes persones poden dir sobre el pla 1.042 tot el que se'ls ocrrega amb l'esperança que ningú es molestarà en revisar els papers i que, encara que això es faça, quelcom de tot el que diuen serà cert. Però en aqueixa època, l'assumpte era perfectament clar i inqüestionable. Hom podria furnir desenes de testimonis, però jo n'escolliré tres, més o menys autoritzats però característics cadascun en el seu gènere.

El 3 de juny, *Pravda* apreciava d'aquesta manera la situació dels transports:

“... Ara, el funcionament dels transports ha millorat en certs aspectes. Qualsevol observador, àdhuc el més superficial, pot comprovar un cert ordenament, molt imperfecte encara, però que abans no existia. Per primera vegada, s'ha elaborat *un pla de producció precís*, s'ha fixat una tasca determinada als tallers, a les fàbriques i als depòsits. Des de la revolució, és la primera vegada que s'efectua un registre complet i exacte de totes les possibilitats de producció. Des d'aquest punt de vista, el decret 1.042, firmat per Trotski, representa un canvi en el nostre treball en el sector del transport...”

Però reproduïrem un testimoni més autoritzat i basat en l'experiència d'un semestre. En el VIII Congrés dels Soviets, Lenin deia:

“... ja han vist vostès en les tesis dels camarades Iemshanov i Trotski que, en aquest domini, reparació dels transports, es tracta d'un pla de llarg

abast. El decret número 1.042 fou calculat per a cinc anys, i en cinc anys podem reconstruir el nostre transport, disminuir el nombre de locomotores avariades, i voldria destacar, com el més difícil potser, la indicació de la novena tesi, que es refereix a què ja hem reduït aquest termini.

Quan es publiquen grans plans, calculats per a molts anys, apareixen sovint escèptics que diuen: no podem calcular per a tants anys; tant de bo es pugui fer el que necessitem ja mateix. Camarades, cal saber combinar ambdues coses; no és possible treballar sense tenir un pla calculat per a un llarg període i per a un seriós èxit. L'indubtable millorament del treball en el transport demostra que açò és realment així. Els invite a examinar el passatge de la novena tesi, on diu que el termini per a la reconstrucció del transport, que era de cinc anys, fou reduït ja, perquè s'ha treballat sobrepassant la norma; el termini fixat ara és de tres anys i mig. Cal treballar també així en totes les altres branques de l'economia.” (Lenin, *Obres Completes*, edició en espanyol, tom XXXI, p. 489.)

Finalment, un any després de la publicació del decret 1.042, llegim en l'ordre de Dzerzhinski titulada *Bases del futur treball del Comissariat de Transports*, datat el 27 de maig de 1921:

“Considerant que la disminució de la norma dels decrets 1.042 i 1.157, que constitueixen les *primeres i brillants experiències de treball d'acord amb un pla econòmic*, és temporània i deguda a la crisi de l'aprovisionament de combustible..., cal adoptar les mesures necessàries per tal de recolzar i restablir l'aprovisionament dels tallers...”

Així, després d'una experiència d'uns anys i de la forçosa disminució de les normes de reparació, el nou director (després d'Iemshanov) de ferrocarrils reconeixia que el decret 1.042 havia estat “una primera i brillant experiència de l'aplicació del pla en el domini econòmic”. Dubte que siga possible refer, transformar, ara la història, almenys en allò que fa a la reparació del material ferroviari. No obstant, en l'actualitat moltes persones tracten de refer els fets i d'adaptar-los a les “necessitats” del present. Però no crec que aquesta reforma (efectuada també segons un “pla”) tinga cap utilitat social i pugui tenir finalment resultats apreciables...

És cert que Marx anomenà a la revolució la locomotora de la història. Però si bé és possible restaurar les locomotores del ferrocarril, no crec que es pugui fer igual amb la locomotora de la història... En llenguatge comú, aqueixes temptatives s'anomenen falsificacions.

Per a embolicar la qüestió alguns podrien fer a una banda les xifres i els fets i parlar de la *Comissió Central dels Transports* o de les comandes de locomotores

a l'exterior. Crec que convé assenyalar que aquestes qüestions no tenen entre si cap relació. El decret 1.042 continuar regulant el treball de reparació sota la direcció d'Iemshanov i després amb la de Dzerzhinski, mentre que la composició de la Comissió Central dels Transports fou completament canviada. Pel que fa a les comandes de locomotores a l'exterior, he d'observar que *tota aquesta operació fou resolta i realitzada fora del Comissariat dels Transports i independentment del decret 1.042 i de la seua execució*. I si algú vol desmentir aquests fets, que s'atrevisca a fer-ho.

Com ja hem vist, la comissió principal de transport realitzà de forma parcial i vacil·lant l'objectiu d'harmonitzar les branques connexes de l'economia, treball que ara, en una escala més àmplia i sistemàtica representa l'objectiu del pla estatal, el Gosplan. L'exemple que hem citat posa en evidència quines són les tasques i les dificultats de la realització del pla en la direcció econòmica.

Cap branca industrial, gran o petita, ni cap empresa poden repartir racionalment els seus recursos i les seues forces sense comptar amb un pla orientador. Al mateix temps, tots aqueixos plans parcials són relatius, depenen i es condicionen entre si. Aquesta dependència recíproca necessàriament ha de servir de criteri fonamental en l'elaboració i després en la realització dels plans, és a dir, en la seua verificació periòdica sobre la base dels resultats obtinguts.

Res és més fàcil que burlar-se dels plans establits per a molts anys i que sobre la marxa es revelen com inconsistents. D'aqueixos plans hi hagué molts, i és inútil repetir que la fantasia no ha d'ésser tinguda en compte en el camp de l'economia. Però per a arribar a establir plans racionals malauradament és necessari començar amb plans més senzills, així com fou necessari començar amb la destrals de pedra per a arribar al ganivet d'acer.

És notable com moltes persones tenen encara idees infantils sobre el problema del pla econòmic: "No tenim necessitat [diuen], de nombrosos [?!] plans; tenim un pla d'electrificació, comencem a executar-lo." Aquest raonament evidencia un total desconeixement dels elements mateixos del problema. El pla d'electrificació està totalment subordinat als plans de les branques fonamentals de la indústria, del transport, de les finances i de l'agricultura. Tots aquests plans parcials han d'ésser abans que res concertats entre si d'acord amb les dades que es posseeixen sobre els nostres recursos i les nostres possibilitats econòmiques.

Només sobre un pla general concertat d'aquesta manera, anual per exemple (que comprega les fraccions anuals dels plans particulars per a tres anys, etc., i que represente només una hipòtesi), pot i ha de basar-se l'organisme dirigent que assegura la realització del pla i que aporta les modificacions necessàries en el curs d'aqueixa realització. En ésser elàstica, la direcció no cau llavors en una sèrie d'improvisacions, en la mesura que es base en una concepció general

lògica del conjunt del procés econòmic. I així tendirà, introduint les modificacions necessàries, a perfeccionar, a precisar el pla econòmic d'acord amb les condicions i amb els recursos materials.

Aqueix és l'esquema general del pla en l'economia estatal. Però l'existència del *mercat* complica considerablement la seua realització. En les regions més allunyades, l'economia estatal se solda, o almenys tracta de soldar-se, amb la petita economia camperola. L'instrument directe d'aquesta soldadura és el comerç dels productes de la petita i, en part, de la mitjana indústria, i només molt més tard, de forma indirecta i parcial, entra en joc la gran indústria al servei directe de l'estat (exèrcit, transports, indústria estatal). L'economia camperola no està regida per un pla, sinó que està condicionada pel mercat que es desenvolupa espontàniament. L'estat pot i ha d'actuar sobre ella, impulsar-la cap avant, però encara és absolutament incapaç de canalitzar-la d'acord amb un pla únic. Calen encara molts anys per a aconseguir això (probablement gràcies, sobretot, a l'electrificació). En el pròxim període, que és el que ens interessa directament, tindrem una economia estatal dirigida segons un pla determinat, que se soldarà cada vegada més amb el mercat camperol i, en conseqüència, s'hi adaptarà a mesura que es vaja desenvolupant.

Tot i que aqueix mercat es desenvolupe espontàniament i naturalment, això no vol dir que la indústria estatal ha d'adaptar-s'hi també espontàniament. Al contrari, els nostres èxits en l'organització econòmica dependran en gran part de la mesura en què, per mitjà d'un coneixement exacte de les condicions del mercat i de previsions econòmiques justes, arribem a coordinar la indústria estatal amb l'agricultura segons un pla determinat. La competència entre les diferents fàbriques i entre els trusts estatals no modifica en res el fet que l'estat és el propietari de tota la indústria nacionalitzada i que com a propietari, administrador i director, ha de considerar la seua propietat com un tot únic en relació amb el mercat camperol. Evidentment, és impossible determinar amb anticipació el moviment del mercat camperol, així com també el del mercat mundial, amb el que s'estretirà la nostra vinculació degut sobretot a l'exportació del blat i de matèries primeres. Els errors d'apreciació són inevitables, encara que només siga a causa de la variabilitat de la collita. Aqueixos errors, pel que fa al mercat, es manifestaran davall la forma de carència de productes, perturbacions, crisi. No obstant, està clar que aqueixes crisis seran tant menys agudes i prolongades en la mesura que l'aplicació del pla siga més seriosa en tots els sectors de l'economia estatal. Si bé la doctrina dels brentanistes (adeptes de l'economista alemany Ludwig Joseph Brentano) i dels bernstenians era radicalment falsa quan afirmava que el domini dels trusts capitalistes regularitzaria el mercat i desapareixerien les crisis comercials-industrials, és totalment justa si se l'aplica a l'estat obrer considerat com a trust de trusts i banc de bancs. Dit d'una altra manera, l'augment o la disminució de les crisis serà, en la nostra economia, el baròmetre més evident i infal·lible dels

progressos de l'economia estatal amb relació al capital privat. En la lluita de la indústria estatal per la conquesta del mercat, el pla és la nostra arma fonamental. Sense ell, la nacionalització es convertiria en un obstacle per al desenvolupament econòmic i el capital privat soccava inevitablement les bases del socialisme.

Per economia estatal, entenem evidentment, a més de la indústria, els transports, el comerç estatal exterior i interior i les finances. Tot aqueix complex (en el seu conjunt i en les seues parts) s'adapta al mercat camperol aïllat en tant que contribuent. Però aquesta adaptació té com a objectiu principal reforçar i desenvolupar *la indústria estatal, pedra angular de la dictadura del proletariat i base del socialisme*. És totalment falsa la idea que és possible desenvolupar i portar a terme aïlladament i a la perfecció determinades parts d'aqueix complex: transports, finances o qualsevol altre. Els seus progressos i les seues regressions estan en estreta interdependència. D'aquí la gran importància del Gosplan, el paper del qual és tan difícil de fer comprendre en l'actualitat.

El Gosplan ha de dirigir tots els factors fonamentals de l'economia estatal, assolir l'acord entre ells i amb l'economia camperola. La seua principal preocupació ha d'ésser el desenvolupament de la indústria estatal socialista. Precisament en aqueix sentit jo afirmo que al si del complex estatal, la "dictadura" ha de correspondre-li no a les finances sinó a la indústria. Com ja he indicat, la paraula dictadura té ací un sentit força restringit i condicional: correspon al tipus de dictadura que aspiraven a exercir les finances. En altres termes, no sols el comerç exterior sinó també el restabliment d'una moneda estable han d'estar rigorosament subordinats als interessos de la indústria estatal. És evident que açò no està de cap mode dirigit contra la "soldadura", és a dir, contra les relacions racionals entre tot el complex estatal i l'economia camperola. Al contrari, només d'aquesta manera s'arribarà progressivament a realitzar aqueixa "soldadura" que, fins al moment, només és una paraula. Afirmar que en plantejar així el problema, se subestima els camperols o es vol imprimir a la indústria estatal un ritme que no correspon a l'estat de l'economia nacional en el seu conjunt és un gran absurd que no esdevé més convincent pel fet d'ésser repetit contínuament.

El següent paràgraf del meu Informe el XII Congrés demostra quin era el ritme que s'esperava de la indústria en el pròxim període i quins eren els que reclamaven aqueix ritme:

“Jo he dit que fins ara hem treballat amb pèrdues. Aquesta no és només una apreciació personal sinó una posició sostinguda pels nostres administradors econòmics mes autoritzats. Els recomane llegir el fullet de Txalatov *Sobre el salari* que ha estat publicat amb ocasió d'aquest congrés. Conté un prefaci de Rykov en el qual el seu autor diu: “Al començament d'aquest tercer any de la nostra nova política econòmica, és

necessari reconèixer que els èxits obtinguts durant els dos anys precedents són encara insuficients, que encara no hem aconseguit detenir la disminució del capital fix i del capital circulant i que estem lluny de l'estadi d'acumulació i d'augment de les forces productives de la república. Durant aquest tercer any haurem d'assolir que els principals sectors de la nostra indústria i dels nostres transports rendisquen beneficis." D'aquesta manera, Rykov comprova que enguany el nostre capital fix i el nostre capital circulant han continuat disminuint. "Durant aquest tercer any [diu], hem d'assolir que els principals sectors de la nostra indústria i dels nostres transports rendisquen beneficis." Recolze aquest desig de Rykov, però no compartisc la seua esperança tan optimista en els resultats del nostre treball durant aquest tercer any. No crec que els sectors fonamentals de la nostra indústria ja puguen produir guanys durant aquest tercer any i considere que *serà prou si només limitem les nostres pèrdues en aquest tercer any de la NEP en major grau del que ho férem en el segon i si podem provar que durant aquest tercer any les nostres pèrdues, en els sectors més importants de l'economia, els transports, els combustibles i la metal·lúrgia, són menors que l'any anterior.* Allò que interessa sobretot és establir la tendència del desenvolupament i desplaçar-se en la línia justa. Si les nostres pèrdues disminueixen i la indústria progressa haurem triomfat, aconseguirem la victòria, és a dir, el guany, però per a això és necessari que la corba es desenvolupe al nostre favor."

Així, és absurd afirmar que el problema es redueix al ritme del desenvolupament i està quasi totalment determinat pel factor de la rapidesa. En realitat, es tracta abans que res de la direcció del desenvolupament.

Però és força difícil discutir amb persones que vinculen cada problema nou, precís, concret, a un problema més general ja resolt fa temps. És precís que concretem les fórmules generals, i en aquest sentit va dirigida en gran part la nostra discussió: hem de passar de la fórmula general de l'establiment de la "soldadura" al problema més concret de les "tisores" (XII Congrés) i del problema de les "tisores" a la regularització metòdica i efectiva dels factors econòmics que determinen els preus (XIII Congrés). Aquesta és, per a emprar la vella terminologia bolxevic, la lluita contra l'"espontaneisme" econòmic. L'èxit d'aquesta lluita ideològica és la condició *sine qua non* dels èxits econòmics.

La reparació del material ferroviari no era en 1920 part constitutiva d'un pla econòmic de conjunt perquè en aqueix llavors el problema del pla no estava en discussió. L'incentiu que representa el pla fou aplicat al sector del transport, és a dir, a la branca de l'economia que estava en aqueix moment en major perill i amenaçava d'enfonsar-se totalment. "En les condicions en què es troba ara el conjunt de l'economia soviètica [escriviem en les tesis destinades al VIII

Congrés dels Soviets] quan l'elaboració i l'aplicació d'un pla econòmic es troben encara en l'etapa de l'acord empíric dels sectors més afins d'aqueix futur pla, era absolutament impossible per a l'administració dels ferrocarrils realitzar el seu pla de reparació i d'explotació sobre la base d'un pla econòmic únic que només era en aqueix moment un projecte". Millorats gràcies al pla de reparació, els transports entraren en contradicció en el seu desenvolupament amb l'endarreriment dels altres sectors de l'economia: indústria metal·lúrgica, combustible, gra. En aqueix sentit, el pla 1.042 posà a l'ordre del dia la qüestió d'un pla econòmic general. La NEP modificà les condicions en què es planteja aquest problema i, per consegüent, els mètodes de la seua solució. Però el problema subsisteix en tota la seua gravetat. Açò és el que evidencien les repetides decisions relatives a la necessitat de convertir el Gosplan en l'estat major de l'economia soviètica. Però tornarem a referir-nos-hi en detall, perquè les tasques econòmiques exigeixen un examen molt precís.

Els fets històrics que acabe de relatar han demostrat, almenys així ho espere, que els nostres crítics s'equivocaren en pretendre tornar a discutir el decret 1.042. La història d'aquesta ordre prova exactament el contrari del que ells volien provar. Com ja coneixem els seus mètodes, no ens sorprendrem si apareixen cridant: "¿Amb quin objecte ressuscitar vells problemes i esporgar una ordre publicada fa quatre anys?" És terriblement difícil satisfer persones que han resolt modificar la nostra història a qualsevol preu. Però aquest no és el motiu pel qual escrivim. Confiem en el lector que no s'interessa per una renovació de la història sinó que s'esforça per descobrir la veritat i les lliçons que tanca i aprofitar-les per a continuar el seu treball.

ANNEXOS

I

EL NOU CURS

(Lletra a una assemblea del partit)

Benvolguts camarades:

Esperava estar restablert prou ràpidament com per a poder participar en la discussió de la situació interna i de les noves tasques del partit. Però la durada de la meua malaltia ha superat les previsions dels metges, i per això em veig obligat a exposar-los les meues opinions per escrit.

La resolució del Buró Polític sobre l'organització del partit té una significació excepcional. Demostra que el partit ha arribat a un important gir en la seua història. Com ja ha estat dit en moltes assemblees, quan es produeix un gir és necessària molta prudència, però també fermesa i decisió. L'expectativa, la imprecisió serien en aqueixa ocasió les pitjors formes d'imprudència.

Portats pel seu esperit conservador a sobreestimar el paper de l'aparell dirigent i a subestimar la iniciativa del partit, alguns camarades critiquen la resolució del Buró Polític. El Comitè Central, diuen, assumeix obligacions impossibles; aqueixa resolució només aconseguirà engendrar il·lusions i els seus resultats seran negatius. Aquest criteri evidencia una profunda desconfiança burocràtica envers el partit. Fins ara, el centre de gravetat havia estat erròniament situat en l'aparell; la resolució del Comitè Central proclama que d'ara en avant ha de residir en l'activitat, la iniciativa, l'esperit de tots els membres del partit, avantguarda organitzada del proletariat. La dita resolució no significa que l'aparell del partit siga l'encarregat de decretar, crear o establir el règim democràtic dins del partit. Tal règim el realitzarà el mateix partit. En resum, *el partit ha de subordinar a si mateix el seu propi aparell*, sense deixar d'ésser una organització centralitzada.

En els debats i articles produïts en l'actualitat, s'ha subratllat que la democràcia "pura", "total", "ideal" és irrealitzable i que, per a nosaltres, no és un fi en si. Aquesta afirmació és inqüestionable. Però amb la mateixa raó es pot afirmar que el centralisme pur, absolut, és irrealitzable i incompatible amb la naturalesa d'un partit de masses i que no pot, igual que l'aparell del partit, representar un fi en si. La democràcia i el centralisme són dos aspectes de l'organització del partit. El que cal fer és aconseguir la seua harmonització de la manera més justa, és a dir que millor corresponga a la situació. Durant l'últim període, l'equilibri fou trencat a favor de l'aparell. La iniciativa del partit estava reduïda al mínim.

Aqueixa és la causa de l'aparició d'hàbits i procediments en la direcció que contradiuen fonamentalment l'esperit de l'organització revolucionària del proletariat. L'excessiva centralització de l'aparell a costa de la iniciativa de tot el partit ha produït un *malestar* que en els sectors marginals del partit ha revestit una forma extremadament mòrbida i s'ha traduït, entre altres fets, en l'aparició de grups il·legals dirigits per elements indubtablement hostils al comunisme. Al mateix temps, el conjunt del partit desaprova cada vegada més els mètodes oficials de la direcció. La idea o almenys el sentiment que el burocratisme amenaçava de sumir el partit en una situació sense sortida s'havia generalitzat. Moltes veus s'alçaven per a assenyalar el perill. La resolució sobre la nova orientació és la primera expressió oficial del canvi que s'ha produït en el partit. La resolució serà realitzada en la mesura que el partit, és a dir els seus quatre-cents mil membres, vullga i sàpia realitzar-la.

En una sèrie d'articles recentment apareguts, es tracta de demostrar que per a revitalitzar el partit cal començar per elevar el nivell dels seus membres, després de tot això tota la resta, és a dir la democràcia obrera, es donarà per torna. És indiscutible que hem d'eleva el nivell ideològic del nostre partit perquè pugui realitzar les gegantines tasques que li competeixen, però aquest mètode *pedagògic* és insuficient i, per tant, erroni. Persistir en aquest sentit, significarà provocar infal·liblement un agreujament de la crisi.

El partit només pot elevar el seu nivell realitzant les seues tasques essencials, és a dir dirigint col·lectivament (gràcies al pensament i a la iniciativa de tots els seus membres) la classe obrera i l'estat proletari. Cal abordar la qüestió no des del punt de vista pedagògic sinó des del punt de vista *polític*. No es pot supeditar l'aplicació de la democràcia obrera al grau en què els membres del partit estan "preparats" per a aquesta democràcia. El nostre és un partit: podem tenir exigències rigoroses respecte als que volen entrar-hi i romandre-hi; però una vegada que s'és membre d'un partit, es té el dret de participar, per aqueix sol fet, en totes les seues accions.

El burocratisme anul·la la iniciativa i impedeix d'aquesta manera l'elevació del nivell general del partit. Aqueix és el seu defecte fonamental. Com l'aparell està inevitablement constituït pels camarades més experimentats i meritoris, el burocratisme incideix amb major perillositat en la formació política de les joves generacions comunistes. No obstant, és la joventut, baròmetre segur del partit, la que reacciona amb major força contra el burocratisme de la nostra organització.

Però no cal pensar que el nostre mode de resoldre els problemes (decidits pràcticament només pels funcionaris del partit) no té cap influència sobre la vella generació, que encarna l'experiència política i les tradicions revolucionàries del partit. Ací també el perill és gran. La immensa autoritat del grup de veterans del partit és universalment reconeguda. Però seria un gran

error considerar-la com *absoluta*. Només per mitjà d'una col·laboració activa i constant amb la nova generació, en el marc de la democràcia, la vella guàrdia servirà el seu caràcter de factor revolucionari. En cas contrari, pot cristal·litzar-se i convertir-se insensiblement en l'expressió més acabada del burocratisme.

La història ens ofereix més d'un cas de degeneració d'aqueix tipus. Prenguem l'exemple més recent i sorprenent: el dels caps dels partits de la II Internacional Wilhelm Liebknecht, Bebel, Singer, Víctor Adler, Kautsky, Bernstein, Lafargue, Guesde, eren els deixebles directes de Marx i Engels. No obstant, en l'atmosfera del parlamentarisme i sota la influència del desenvolupament automàtic de l'aparell del partit i de l'aparell sindical, aqueixos caps patiren, totalment o parcial, una involució oportunista. En vespres de la guerra, el formidable aparell de la socialdemocràcia, emparat darrere de l'autoritat de la vella generació, esdevingué el fre més poderós contra la progressió revolucionària. I nosaltres, els "vells", hem de reconèixer clarament que la nostra generació, que exerceix naturalment el paper dirigent en el partit, no estaria de cap mode immunitzada contra l'afebliment de l'esperit revolucionari i proletari, si el partit tolerés el desenvolupament dels mètodes burocràtics que transformen la joventut en objecte d'educació i allunyen inevitablement l'aparell de la massa, els vells dels joves. Contra aqueix perill indubtable, no li queda al partit un altre mitjà que orientar-se vers la democràcia i possibilitar l'afluència cada vegada major d'elements obrers.

No em referiré ací a les definicions jurídiques de la democràcia ni als límits que li són imposats pels estatuts del partit. Encara que importants, aqueixos problemes són secundaris. Les examinarem a la llum de la nostra experiència i aportarem les modificacions necessàries. Però el que cal modificar, abans que res, és l'esperit que impera en les nostres organitzacions. És necessari que el partit propicie novament la iniciativa col·lectiva, el dret de crítica lliure i fraternal, que tinga la facultat d'organitzar-se a si mateix. Cal regenerar i renovar l'aparell del partit i fer-li entendre que només és l'executor de la voluntat col·lectiva.

En aquests últims temps, la premsa del partit ha subministrat una sèrie d'exemples característics de la degeneració burocràtica dels costums i de les relacions en el partit. Un crític s'atrevia a alçar la veu, i immediatament es prenia el número del seu carnet d'afiliat. Abans de publicar-se la decisió del Comitè Central sobre el "nou curs", el simple fet d'assenyalar la necessitat d'una modificació del règim interior del partit era considerat pels funcionaris de l'aparell com una heretgia, una manifestació de l'esperit d'escissió, un atemptat contra la disciplina. I ara els buròcrates estan disposats, en principi, a "prendre coneixement" del "nou curs", és a dir a *soterrar-lo en la pràctica*. La renovació de l'aparell del partit (en el marc precís de l'estatut) ha de tenir com a objectiu

el reemplaçament dels buròcrates momificats per elements vigorosos estretament vinculats a la vida de la col·lectivitat. I, abans que res, cal allunyar dels llocs dirigits aquells que, davant de la primera paraula de protesta o objecció, alcen contra els crítics les amenaces de sancions. El “nou curs” ha de tenir com primer resultat fer sentir a tots que d’ara en avant ningú s’atrevirà mai a aterrir el partit.

La nostra joventut no ha de limitar-se a repetir les nostres fórmules. Ha de conquerir-les, assimilar-les, formar-se una opinió, una fisonomia pròpies i ésser capaç de lluitar pels seus objectius amb el coratge que donen una convicció profunda i una total independència de caràcter. Fora del partit l’obediència passiva que fa seguir mecànicament les empremtes dels caps! Fora del partit la impersonalitat, el servilisme, el carrerisme! El bolxevic no és només un home disciplinat; és un home que, en cada cas i per a cada problema, es forja una opinió ferma i la defensa valerosament no sols contra els seus enemics sinó en el si del seu propi partit. Potser constitueix avui una minoria en la seua organització. Llavors se sotmetrà, perquè es tracta del seu partit. Però açò no significa sempre que estiga equivocat. Potser ha vist o comprés abans que la resta el nou camí o la necessitat d’un gir. Plantejarà el problema una segona, una tercera, una desena vegada si cal. Amb això farà un servei al seu partit, familiaritzant-lo amb el nou camí o ajudant-lo a realitzar el gir necessari sense convulsions internes.

El nostre partit no podria complir la seua missió històrica si es dividís en fraccions. No es disgregarà d’aquesta manera perquè, en tant que col·lectivitat autònoma, el seu organisme s’oposa a això. Però només combatrà amb èxit els perills de fraccionalisme desenvolupant i consolidant en el seu si l’aplicació de la democràcia obrera. *El burocratisme de l’aparell és precisament una de les principals fonts del fraccionalisme.* Reprimeix despietadament la crítica i el descontentament dins de l’organització. Per als buròcrates, tota crítica, tota advertència és gairebé fatalment una manifestació de l’esperit fraccional. El centralisme mecànic té com a complement obligat el fraccionalisme, caricatura de la democràcia i gran perill polític.

Conscient de la situació, el partit realitzarà l’evolució necessària amb la fermesa i la decisió exigides per les tasques amb què s’enfronta. Així, refermarà la seua unitat revolucionària, que li permetrà realitzar correctament l’immens treball que li està reservat en el pla nacional i internacional.

Estic molt lluny d’haver exhaurit el tema. He renunciat intencionadament a tractar ací altres aspectes essencials, perquè em propose exposar-los oralment quan la meua salut m’ho permeta, cosa que, espere, aviat ocorrerà.

Salutacions fraternals.

Lev Trotski

8 de desembre de 1923

(Publicada en *Pravda* l'11 de desembre)

PS: Com la publicació en *Pravda* d'aquesta lletra s'ha retardat dos dies, aprofite la demora per a agregar-hi algunes observacions complementàries.

M'he assabentat que quan la meua lletra fou llegida en les assemblees de barri, alguns camarades expressaren els seus temors que s'explotessen les meues consideracions sobre les relacions entre la "vella guàrdia" i la jove generació per a oposar (!) els joves i els vells. Segurament aquesta aprensió només pot provenir d'aquells que, fa només dos o tres mesos enrere, rebutjaven amb horror fins i tot la idea de la necessitat d'un canvi d'orientació.

En tot cas, col·locar en primer pla aprensions d'aquest tipus, *en el moment i en la situació actuals*, evidencia un desconeixement dels perills reals i de la seua importància relativa. L'actual estat d'ànim dels joves, extremadament simptomàtic, ha estat provocat precisament pels mètodes emprats per a mantenir la "calma" i la condemna formal de la qual fou la resolució adoptada *per unanimitat* pel Buró Polític. En altres termes, la "calma", tal com era compresa, amenaçava d'allunyar cada vegada més la fracció dirigent dels comunistes més joves, és a dir de la immensa majoria del partit.

Una certa tendència de l'aparell a pensar i decidir per tota l'organització mena a basar l'autoritat dels mitjans dirigents *únicament* en la tradició. El respecte per la tradició és indiscutiblement un element necessari de la formació comunista i de la cohesió del partit, però no pot ésser un factor vital si no es nodreix i fortifica constantment amb un control actiu d'aqueixa tradició, és a dir amb l'elaboració col·lectiva de la política del partit *en el moment present*. En cas contrari, pot degenerar en un sentiment purament oficial, ésser *únicament una forma sense contingut*. Aqueix tipus de vinculació entre les generacions és evidentment insuficient i molt fràgil. Pot semblar sòlid, fins al moment en què s'adverteix que està a punt de trencar-se. Aqueix és precisament el perill de la política de "calma" en el partit.

I, si els veterans que encara no estan burocratitzats, que han servat l'esperit revolucionari (és a dir, i n'estem persuadits, la immensa majoria), se n'adonen clarament del perill que hem assenyalat i ajuden amb totes les seues forces el partit a aplicar la resolució del Buró Polític del Comitè Central, tota raó per a oposar a les generacions entre si desapareixerà. Serà llavors relativament senzill controlar la fogositat, els eventuais "excessos" dels joves. Però primer que res cal actuar de manera que la tradició del partit deixi d'ésser representada per l'aparell dirigent sinó que, per contra, visca i es renove constantment en l'experiència quotidiana de tota l'organització. D'aquesta manera s'evitarà també un altre perill: el de la divisió de la vella generació en "funcionaris", encarregats de mantenir la "calma", i en no-funcionaris. En no estar ja tancat en

si mateix, l'aparell del partit, és a dir el seu esquelet orgànic, en compte de debilitar-se es reforçarà. I és indubtable que en el partit tenim necessitat d'un fort aparell centralitzat.

Es podrà objectar, potser, que l'exemple de degeneració de la socialdemocràcia en l'època reformista, que he citat en la meua lletra, no té molt de valor en l'actual època revolucionària. Evidentment, l'exemple no implica una identitat de condicions. No obstant, el caràcter revolucionari de la nostra època no constitueix en si mateix una garantia. Vivim ara sota el règim de la NEP, els riscos del qual augmenten amb el retard de la revolució mundial. La nostra activitat pràctica quotidiana de gestió de l'estat, activitat cada vegada més delimitada i especialitzada, oculta, com ho indica la resolució del Comitè Central, un perill d'estretiment del nostre horitzó, és a dir, un perill de degeneració oportunista. És evident que aquest perill augmenta en la mesura que les ordres dels "secretaris" tendeixen a substituir la vertadera direcció del partit. Seríem revolucionaris força míseros si descansàrem en el "caràcter revolucionari de la nostra època" en compte de superar les nostres dificultats, particularment les internes. A aquesta època hem d'ajudar-la per mitjà de la realització racional de la nova orientació proclamada unànimement pel Buró Polític.

Una altra observació, per a acabar. Fa dos o tres mesos, quan els problemes que avui són objecte de discussió no estaven encara a l'ordre del dia en el partit, alguns militants de província s'encollien d'espatlles indulgentment dient que a Moscou s'estava buscant el pèl en la llet, que en províncies tot anava millor. Encara avui aqueix estat d'ànim es reflecteix en certes lletres de província. Oposar la província, tranquil·la i raonable, a la capital pertorbada i contaminada, significa donar proves del mateix esperit burocràtic del que ja hem parlat. En realitat, l'organització moscovita és la més vasta, forta i vital de les organitzacions del partit. Àdhuc en els moments de "calma" l'activitat ha estat ací més intensa que en altres bandes. Si Moscou es distingeix ara dels altres punts de Rússia, és únicament perquè ha pres la iniciativa d'una revisió de l'orientació del partit, la qual cosa constitueix un mèrit i no una culpa. Tot el partit seguirà el seu camí i procedirà a la necessària revisió de certs valors. Com menys s'opose l'aparell provincial del partit a aquest moviment, més fàcilment superaran les organitzacions locals aquesta etapa inevitable d'autocrítica fructífera, els resultats de la qual es traduiran en l'augment de la cohesió i en l'elevació del nivell ideològic del partit.

II EL FUNCIONARISME EN L'EXÈRCIT I EN ALTRES PARTS

1

Durant l'últim any, els companys que treballen en l'exèrcit i jo, en diverses oportunitats hem intercanviat opinions, de forma oral i escrita, sobre els fenòmens negatius que s'evidencien en l'exèrcit i que estan relacionats amb el funcionarisme. Jo tractí aquest problema prou a fons en l'últim congrés dels col·laboradors polítics de l'exèrcit i de la marina. Però es tracta d'un problema tan greu que em sembla oportú tornar a referir-me a ell en la gran premsa, amb major raó si es té en compte que la malaltia no afecta només l'exèrcit.

El funcionarisme està estretament vinculat amb el burocratisme. Es podria dir que no és sinó una de les seues manifestacions. Quan, a copia d'estar habituats a la mateixa forma, la persones deixen de pensar en el fons, quan empren amb suficiència frases convencionals sense pensar en el seu sentit, quan donen ordres habituals sense preguntar-se si són racionals, quan temen tota paraula nova, tota crítica, tota iniciativa, tota manifestació d'independència, vol dir que aqueixes persones han caigut sota la influència de l'esperit de funcionari, perillós en extrem.

En la conferència dels col·laboradors polítics militars, cití com a exemple de la ideologia oficial vigent alguns dels resums d'història de les nostres unitats militars. La publicació d'aqueixos fullets referits a la història dels nostres exèrcits, de les nostres divisions, dels nostres regiments és en si un fet molt positiu. Demostra que les nostres unitats militars es constituïren, en les batalles i en l'aprenentatge tècnic, no sols des del punt de vista organitzatiu sinó també des del punt de vista moral, com a organismes vius. Són, a més a més, una prova de l'interés pel passat de la nostra unitat. Però és necessari reconèixer que la major part d'aquests resums d'història estan escrits amb un to pompós i emfàtic.

A més, alguns d'aqueixos opuscles recorden enganyosament les monografies aparegudes fa molt de temps consagrades als regiments de la guàrdia del tsar. No dubte que aquesta comparació provocarà les burles de la premsa blanca. Però seríem impotents si renunciàrem a l'autocrítica per temor a proporcionar una bona carta als nostres enemics. Els avantatges d'una autocrítica saludable són incomparablement superiors al perjudici que pot ocasionar el fet que Dan o Txernov utilitzen els nostres arguments.

Per cert que els nostres regiments i les nostres divisions, i amb ells tot el país, tenen el dret d'enorgullir-se de les seues victòries. Però no hem obtingut només victòries i aqueixes victòries les hem aconseguit no directament sinó a través de

camins molt sinuosos. Durant la guerra civil, hem assistit a manifestacions d'heroisme sense precedents, tant més meritòries per ésser poc conegudes; però també hem vist casos de debilitat, de pànic, de pusil·lanimitat, d'incapacitat i fins i tot de traïció. La història de cadascun dels nostres "vells" regiments (quatre o cinc anys constitueixen, en els temps de revolució, un títol d'ancianitat) és molt interessant i instructiva si hom ho conta conforme a la veritat, de manera vívida, és a dir, tal com es desenvolupà en el camp de batalla i en la trinxera. En el seu lloc, hom es troba sovint amb una llegenda heroica, venalment oficial. En llegir-la, hom creuria que en les nostres files només hi ha herois, que tots els soldats cremen en desitjos de combatre, que l'enemic sempre és superior en nombre, que totes les nostres ordres són raonables, apropiades per a la situació, que la seua execució sempre és brillant, etcètera.

Creure que amb semblants procediments es pot elevar la moral d'una unitat militar i es pot influir beneficiosament en la formació de la joventut significa estar imbuït de l'esperit de funcionari. En el millor dels casos, aquesta "història" no produirà cap impressió; el soldat roig la llegirà o l'escoltarà com son pare escoltava *La vida dels sants*. Això és magnífic, edificant es dirà, però no és real. Els que són més vells i han participat en la guerra civil o simplement són més intel·ligents es diran: els militars també ens enganyen. O, més directament: es burlen de nosaltres. Els més ingenus, els que prenen tot al peu de la lletra, pensaran: és inútil que tracte d'elevar-me a l'alçaria d'aqueixos herois, sóc totalment incapaç. I d'aquesta manera, en compte d'elevar-los la moral, esta "història" els deprimirà.

La veritat històrica no té per a nosaltres un interès únicament històric. Aqueixes monografies ens són necessàries en primer lloc com a mitjà educatiu. Si, com és ara, un jove comandant s'habitua a la mentida convencional a propòsit del passat, arribarà ràpidament a admetre-la en la seua acció pràctica quotidiana. Si, per exemple, comet en el front una equivocació, un descuit, no sabrà si mencionar-lo en el seu informe. Sap que hauria de fer-ho, però, imbuït de l'esperit de funcionari, no voldrà ésser indigne dels herois les gestes dels quals ha llegit en les històries del seu regiment. O, simplement, el seu sentit de responsabilitat s'haurà afeblit. En aqueix cas, acomodarà, és a dir desvirtuarà, els fets, induint a error els seus superiors. És evident que els informes falsos dels inferiors provoquen fatalment ordres i disposicions errònies per part dels superiors. Però el fet més greu és quan el comandant simplement tem relatar la veritat als seus caps. El funcionarisme revist llavors el seu caràcter més repugnant: hom menteix per a complaure els superiors.

L'heroisme suprem, tant en l'art militar com en la revolució, és la sinceritat i el sentit de la responsabilitat. No la sinceritat des del punt de vista d'una moral abstracta que ensenya a l'home que no ha de mentir ni enganyar el seu proïsme, perquè aqueixos principis idealistes són pura hipocresia en una societat de

classes on hi ha antagonismes d'interessos, lluites i una guerra permanent. L'art militar en particular implica necessàriament l'astúcia, la dissimulació, la sorpresa, l'engany. Però enganyar conscientment i intencionalment el seu enemic en nom d'una causa per la qual es dona la vida no és la mateixa cosa que donar informacions falsament optimistes i que entorpeixen el triomf de la causa per falsa vergonya o per desitjos d'agradar, o simplement per a adaptar-se als procediments burocràtics en vigor.

2

Per què tractem ara el problema del funcionarisme? ¿Aqueix problema no es plantejava en els primers anys de la revolució? Ací ens referim sobretot a l'exèrcit, però el mateix lector establirà les analogies corresponents amb els altres sectors del nostre treball, perquè hi ha un cert paral·lelisme en el desenvolupament de la classe obrera, ja es tracte del seu exèrcit, del seu partit o del seu estat.

Els nous quadres del nostre exèrcit han estat constituïts en part per revolucionaris, militants combatius, partisans que havien fet la revolució d'octubre i que ja tenien un determinat passat i un caràcter format. La característica d'aqueixos comandants no és la manca d'iniciativa sinó més bé l'excés d'iniciativa o, més exactament, una comprensió insuficient de la necessitat de la coordinació en l'acció i d'una disciplina fèrria. El primer període de l'organització militar està cobert per la lluita contra totes les formes d'iniciativa desordenada. Es tracta llavors d'establir relacions permanents i racionals entre els diferents sectors de l'exèrcit, d'instituir una disciplina sòlida. Els anys de guerra civil foren en aqueix sentit una ruda escola. Finalment, l'equilibri necessari entre la independència personal i el sentit de disciplina s'imposà en els millors comandants revolucionaris de la primera promoció.

El desenvolupament dels nostres joves quadres de l'exèrcit es realitza de forma correcta encara que siga en període de treva. El futur comandant entra a l'Escola militar molt jove. No té ni passat revolucionari ni experiència de la guerra. És un neòfit. No construeix l'exèrcit roig com ho feia la vella generació; entra en ell com en una organització ja totalment organitzada, amb un règim intern i determinades tradicions. Ací hi ha una analogia amb les relacions entre els joves comunistes i la vella guàrdia del partit.

Per això el mitjà pel qual la tradició combativa de l'exèrcit o la tradició revolucionària del partit es transmeten als joves té tanta importància. Sense una filiació continuada, i per tant sense la tradició, no pot haver-hi progressió contínua. Però la tradició no és un cànon rígid o un manual oficial; hom no pot aprendre'l de memòria, acceptar-lo com un evangeli, creure tot el que diu la vella generació perquè ella ho diu. Al contrari, cal conquerir d'alguna manera

la tradició per mitjà d'un treball intern, elaborar-la un mateix de manera crítica i assimilar-la. Si no, tot l'edifici serà construït sobre l'arena. Ja em m'he referit als representants de la "vella guàrdia" (ordinàriament de segon i de tercer ordre) que inculquen la tradició als joves a la manera de Famusov: "Instruiu-vos observant els vells, a nosaltres, per exemple, o a l'oncle difunt..." Però ni en l'oncle ni en els seus nebots hi ha res de bo que aprendre'n.

És indiscutible que els nostres vells quadres, que prestaren a la revolució serveis immortals, gaudisquen de gran autoritat davant dels ulls dels joves militars. I això està molt bé, perquè assegura el vincle indissoluble entre el comandament superior i el comandament inferior i la seua unió amb la massa de soldats. Però amb una condició: que l'autoritat dels vells no anul·le la personalitat dels joves i, amb major raó, no els infonga terror.

És en l'exèrcit on és més fàcil i més temptador adoptar aquest principi: "Calle, no raone". Però aqueix principi és també més funest allí que en cap altra banda. La tasca fonamental consisteix no en impedir sinó en ajudar el jove comandant a elaborar la seua pròpia opinió, la seua pròpia voluntat, la seua personalitat, en la qual la independència ha d'aliar-se amb el sentit de la disciplina. El comandant i, en general, l'home destinat a complaure els seus superiors és una nul·litat. Amb aqueixes nul·litats, l'aparell administratiu militar, és a dir el conjunt de les oficines militars, pot encara funcionar amb èxit, almenys aparentment. Però allò que necessita un exèrcit, organització combativa de masses, no són funcionaris aduldors sinó homes molt temperats moralment, posseïdors d'un gran sentit de responsabilitat personal que, davant de cada problema important, s'imposaran l'elaboració conscient de la seua opinió personal i la defensaran valerosament per tots els mitjans compatibles amb la disciplina racionalment compresa (és a dir, no burocràticament) i amb la unitat d'acció.

La història de l'exèrcit roig, així com la de les seues diferents unitats, és un dels millors instruments de comprensió recíproca i d'unió entre la vella i la nova generació de quadres militars. És per això que la grolleria burocràtica i la submissió de principi no poden ésser-hi admeses. Cal desenvolupar la crítica, la verificació dels fets, la independència de criteri, una comprensió personal del present i del futur, la independència de caràcter, el sentit de responsabilitat, la lucidesa tant envers u mateix com envers allò que es fa. El funcionarisme és enemic mortal de totes aquestes coses. Allunyem-lo, doncs, de totes bandes on aparega.

Pravda, 4 de desembre de 1923

III LA SOLDADURA ENTRE LA CIUTAT I EL CAMP (... i sobre rumors fal·laços)

En diverses oportunitats durant aquests últims anys, molts camarades em preguntaren en què consisteixen exactament les meues opinions sobre els camperols i en què es distingeixen de les de Lenin. Altres em plantejaren el problema de forma més precisa i concreta: “és cert, em preguntaren, que vostè subestima el paper dels camperols en el nostre desenvolupament econòmic i no assigna una importància suficient a l’aliança econòmica i política entre el proletariat i els camperols?” Aqueixes preguntes em foren plantejades de forma oral i escrita.

-Però d’on ha tret vostè això? (preguntí sorprès) En què fets funda la seua pregunta?

-No coneixem fets (se’m respon), però corren rumors...

No doní en un primer moment massa importància a aqueixa conversa. Però una nova lletra que acabe de rebre m’ha fet reflexionar-hi. ¿D’on poden provenir aqueixos rumors? I casualment he recordat que rumors semblants corrien a Rússia fa quatre o cinc anys.

En aqueix llavors es deia simplement: “Lenin està amb els camperols, Trotski en contra...” Em dediqué a cercar els articles apareguts sobre aquesta qüestió: el meu, del 7 de febrer de 1919 en *Izvestia* i el de Lenin, del 15 de febrer en *Pravda*. Lenin responia directament a la lletra del camperol Gulov, que deia: “Corren rumors que Lenin i Trotski no es posen d’acord, que existeixen entre ells grans divergències sobre, precisament, el camperol mitjà.”

En la meua lletra, jo explicava el caràcter general de la nostra política camperola, la nostra actitud respecte als kulaks, els camperols mitjans, els camperols pobres, i conclouïa així:

“No hi ha hagut ni hi ha cap divergència d’opinions sobre aquest tema en el poder soviètic. Però els contrarevolucionaris, els assumptes dels quals van cada vegada pitjor, no tenen un altre recurs que enganyar les masses treballadores i fer-les creure que el Consell de Comissaris del Poble està esgarrat per desacords interns.”

En l’article que publicà una setmana després de la meua lletra, Lenin deia:

“Trotski declara que els rumors que corren sobre divergències d’opinions entre ell i jo (en el problema dels camperols) són la mentida més monstruosa i desvergonyida difosa pels grans terratinents, els capitalistes

i els seus acòlits, benèvolos o no. Compartisc totalment aqueixa declaració de Trotski.”

Però com es veu, aqueixes llegendes són difícils de combatre. Recorde's la dita francesa: “Calumnieu, calumnieu, que sempre quelcom quedarà”. Ara, ja no són per cert veus que fan el joc als grans terratinents i als capitalistes, perquè el nombre d'aqueixes honorables persones ha disminuït considerablement des de 1919. En canvi, tenim ara al nepman i, en el camp, al comerciant junt amb el kulak. És evident que tenen interès en sembrar discòrdia i confusió a propòsit de l'actitud del partit comunista respecte als camperols.

En efecte, el kulak, el revenedor, el nou mercader, l'intermediari de la ciutat, que tracten de vincular-se directament amb el camperol productor de blat i comprador de productes industrials, s'esforcen en excloure als òrgans del poder soviètic. Precisament en aquest terreny es mena actualment la batalla principal. Ací també la política serveix als interessos econòmics. Tractant de vincular-se amb els camperols i de guanyar la seua confiança, l'intermediari privat acull de bon grat i difon les velles mentides dels senyors terratinents d'altres temps, amb un poc més de prudència només perquè des d'aleshores el poder soviètic s'ha enfortit.

El cèlebre article de Lenin titulat *Val més poc i bo* ofereix un quadro clar, simple i alhora definitiu de la interdependència econòmica del proletariat i dels camperols, o de la indústria estatal i l'agricultura. És inútil recordar o citar aquest article que tot el món té present en la seua memòria. El pensament fonamental és el següent: durant els pròxims anys, hem d'adaptar l'estat soviètic a les necessitats i a la força dels camperols i continuar mantenint el seu caràcter d'estat obrer; hem d'adaptar la indústria soviètica al mercat camperol d'una banda, i a la capacitat imposable dels camperols per l'altra, servant el seu caràcter d'indústria estatal, és a dir, socialista. Només d'aquesta manera mantindrem l'equilibri del nostre estat soviètic mentre la revolució destruisca l'equilibri en els països capitalistes. No és la repetició mecànica de la paraula “soldadura” sinó *l'adaptació efectiva de la indústria a l'economia rural* el que resoldrà vertaderament el problema capital de la nostra economia i de la nostra política.

Arribem així al problema de les “tisoires”. L'adaptació de la indústria al mercat camperol ens imposa en primer terme la tasca de baixar el més possible el preu de revenda dels productes industrials. No obstant, el preu de revenda depèn no sols de l'organització del treball en una fàbrica determinada sinó també de l'organització de tota la indústria estatal, dels transports, de les finances, de tot l'aparell comercial de l'estat.

Si hi ha una desproporció entre les diferents parts de la nostra indústria és perquè l'estat té un enorme capital mort que pesa sobre tota la indústria i

augmenta el preu de cada metre de tela, de cada caixa de fòsfors. Si els diferents sectors de la nostra indústria estatal (carbó, metalls, màquines, cotó, teixits, etc.) no concorden amb els altres així com amb les organitzacions de transport i crèdit, les despeses de producció seran establides sobre les bases dels sectors més desenvolupats de la indústria i el resultat final estarà determinat pels sectors més endarrerits. L'actual crisi econòmica és una dura advertència que ens llença el mercat camperol: en compte de xerrar sobre la "soldadura" entre la classe obrera i els camperols cal realitzar-la.

En un règim capitalista, la crisi és el medi natural i, finalment, únic, de regularització de l'economia, és a dir de realització de l'acord entre els diferents sectors de la indústria i entre la producció total i la capacitat del mercat. Però en la nostra economia soviètica (que és una etapa intermèdia entre el capitalisme i el socialisme) les crisis comercials i industrials no poden ésser considerades com un mitjà normal o inevitable, per a coordinar els diversos sectors de l'economia nacional. La crisi arrossega, anul·la o dispersa una certa part de la propietat estatal; i una porció d'aquesta cau a mans de l'intermediari, del revededor, en una paraula, del capital privat. Com hem heretat una indústria extremadament desorganitzada i les parts de la qual, abans de la guerra, es coordinaven en proporcions molt diferents de les que existeixen ara, és molt gran la dificultat de coordinar entre si els nombrosos sectors de la indústria de manera que aquesta última siga, per intermedi del mercat, adaptada a l'economia camperola. Si ens remetem únicament a les crisis per a efectuar la reorganització necessària, donaríem tots els avantatges al capital privat que ja s'interposa entre el camp i nosaltres, és a dir entre el camperol i l'obrer.

Fins a la instauració definitiva de l'economia socialista, és evident que continuarem patint crisi. Del que es tracta és de reduir el seu nombre al mínim i fer que cada una d'elles siga el menys dolorosa possible.

El capital comercial privat obté ara beneficis considerables. Es conforma cada vegada menys amb les operacions d'intermediari. Intenta organitzar el productor o prendre en arrendament les empreses industrials de l'estat. En altres termes, recomença el procés d'acumulació primitiva, primerament en el sector comercial, després en l'industrial. És evident que cada fracàs, cada pèrdua que experimentem representa un benefici per al capital privat, en primer lloc perquè ens debilita i a més perquè una part d'aqueixa pèrdua cau a mans del nou capitalista. ¿De quin instrument disposem per a lluitar reeixidament contra el capital privat sota aqueixes condicions? Hi ha aqueix instrument? Sí, i aqueix instrument és el mètode de planificació en les nostres relacions amb el mercat i la realització de les tasques econòmiques. L'estat obrer posseeix les forces productives fonamentals de la indústria, els mitjans de transport i els organismes de crèdit. No tenim necessitat d'esperar que una crisi parcial o general pose en evidència la falta de coordinació dels diferents elements de la nostra economia.

No podem caminar a les palpentes, ja que tenim en les nostres mans els principals instruments que regulen el mercat. Podem i hem de valorar cada vegada més els elements fonamentals de l'economia, preveure les seues futures relacions mútues en el procés de la producció i en el pas al mercat, coordinar entre si, quantitativament i qualitativa, tots els sectors de l'economia i adaptar el conjunt de la indústria a l'economia rural. Aqueixa és l'única manera de treballar en la realització de la "soldadura".

Educar l'aldea és una idea excel·lent. Però l'aladre, les teles, els fòsfors barats, no són menys importants com a base de la "soldadura". El millor mode de rebaixar el preu dels productes industrials és organitzar aquesta última conforme al desenvolupament de l'agricultura.

Afirmar que "tot depèn de la 'soldadura' i no del pla de la indústria" significa no comprendre l'essència mateixa del problema, perquè la "soldadura" només podrà ésser realitzada si la indústria és racionalment organitzada, dirigida segons una planificació determinada. Aqueix és l'únic mitjà d'aconseguir els objectius.

La bona organització del treball del nostre Gosplan és el mitjà directe i racional d'abordar amb èxit la solució dels problemes relatius a la "soldadura", no suprimint el mercat, sinó sobre la base del mercat. Per a evitar interpretacions equívokes, diré que el problema no depèn únicament del Gosplan. Els factors i les condicions dels quals depèn el desenvolupament de la indústria i de tota l'economia es compten per dotzenes. Però només amb un Gosplan sòlid, competent, que treballa seriosament, serà possible avaluar tots aquests factors i condicions de manera justa i regular en conseqüència tota la nostra acció. El camperol encara no arriba a comprendre açò. Però tot comunista, tot obrer evolucionat ha de saber-ho. Tard o d'hora, el camperol sentirà la repercussió del treball del Gosplan sobre la seua economia. Aquesta tasca evidentment és molt complicada i difícil. Exigeix temps, un sistema de relleus cada vegada més precisos i decisius. Haurem de sortir de la crisi actual amb major experiència.

L'increment de la producció agrícola també és molt important. Però s'efectua d'una manera molt més espontani i a vegades depèn molt menys de l'acció de l'estat que de l'acció de la indústria. L'estat obrer ha d'acudir en ajuda dels camperols amb la institució del crèdit agrícola i de l'ajuda agronòmica, per a permetre-li l'exportació dels seus productes (blat, sagí, carn, etc.) en el mercat mundial. No obstant, és principalment per mitjà de la indústria com es pot actuar directament, i també indirectament, sobre l'agricultura. És precís proporcionar al camp instruments i màquines agrícoles a preus raonables. És precís facilitar-li abonaments artificials i efectes d'ús domèstic a bon preu. Per a organitzar i desenvolupar el crèdit agrícola, l'estat necessita fons de circulació monetària. Perquè pugua obtenir-los, és necessari que la seua indústria li rendisca beneficis, el que és impossible si les seues parts constitutives no estan

coordinades racionalment. Tal és la millor forma de treballar per a la realització de la “soldadura” entre la classe obrera i els camperols.

Per a preparar políticament aquesta “soldadura”, i en particular per a rebatre els falsos rumors que fa circular l’aparell comercial privat, manca un vertader periòdic camperol. Què significa en aquest cas “vertader”? Un diari que arribe fins al camperol, que li siga comprensible i que el vincule amb la classe obrera. Un diari que publiqui cinquanta o cent mil exemplars potser serà un diari on es parla dels camperols, però no un periòdic camperol, perquè mai arribarà fins al seu destinatari, serà interceptat en meitat del camí pels nostres innumerables aparells que prendran cadascun un cert nombre d’exemplars. Fa falta un periòdic camperol setmanal (un diari seria massa car i els nostres mitjans de comunicació no permetrien el seu lliurament regular) la tirada del qual el primer any siga de dos milions d’exemplars aproximadament. Aqueix diari no ha d’instruir el camperol ni llençar-li arengues sinó comptar-li allò que succeeix en la Rússia soviètica i en l’estranger, principalment els problemes que li afecten directament. El camperol postrevolucionari n’estimarà ràpidament la lectura si sabem oferir-li un periòdic que li interesse. Aqueix periòdic, la tirada del qual haurà d’augmentar tots els mesos, assegurarà almenys una comunicació setmanal entre l’estat soviètic i la immensa massa rural. Però aquest problema del diari ens remet al problema de la indústria. És precís que la tècnica de l’edició siga perfecta. El periòdic camperol haurà d’ésser exemplar, no sols des del punt de vista de la redacció sinó també des del punt de vista tipogràfic, perquè seria vergonyós enviar cada setmana als camperols mostres de la nostra negligència urbana.

Açò és tot el que puc respondre de moment a les preguntes que se m’han fet respecte al problema del camperols. Si aqueixes explicacions no satisfan els camarades que s’han dirigit a mi, estic disposat a donar-los notícies més concretes, amb dades precises extrets de l’experiència dels nostres sis últims anys de treball, perquè aquest és un problema d’importància cabdal.

Pravda, 6 de desembre de 1923

DUES GENERACIONS

Publiquem aquest document que ens ha estat enviat i que caracteritza la manca de fonament i la intencionada malvolença de les afirmacions sobre el nostre suposat desig d'oposar els joves als vells.

Les esferes dirigents de la Joventut Comunista Russa han intervingut en la discussió del partit. Considerant que un article signat per nou camarades (*Dues generacions*, en *Pravda*, 1 de gener 1924) i una directiva dels militants de Petrograd plantegen la qüestió de manera errònia i poden confondre el partit si se'n deriva una àmplia discussió en la joventut comunista, creiem necessari analitzar les seues declaracions i les raons que les motiven.

La directiva de Petrograd i l'article dels nou diuen que no és just adular els joves, que aquests no són els que controlen el partit, que no s'ha d'oposar la nova generació del partit a la vella, que cap degeneració ens amenaça, que Trotski és responsable de tots aquests gravíssims càrrecs i que cal posar en guàrdia la joventut respecte d'això. Vegem com estan les coses realment.

En l'article, els nou camarades diuen que Trotski agafa pels cabells la qüestió dels joves (després hi tornarem), que ell s'adapta als joves, els dula. Escoltem què en diu Lenin:

“Han estat fundades escoles soviètiques, facultats obreres, s'hi instrueixen centenars de joves. Aquest treball farà els seus fruits. Si treballem sense massa precipitació, d'ací a alguns anys tindrem una massa de joves *capaços de modificar radicalment* el nostre aparell.”

Per què Lenin parla d'aquesta manera dels joves? Què l'impulsa a dir aquestes coses? ¿El desig d'adaptar-s'hi negligentment, d'adular-los, d'obtenir-ne els aplaudiments, o una comprensió real de la situació i del paper a complir pels joves? No es tracta d'“adulació” per part de Trotski, i no hi ha cap raó per a oposar-lo als altres caps del nostre partit. Els nou camarades diuen que Lenin ens ha ensenyat a tenir una actitud crítica envers els joves, a no estimular els seus errors. El camarada Trotski assumeix la mateixa actitud quan en l'XI Congrés del partit deia, i ho repeteix avui, “...açò no significa, per cert, que tots els actes i els estats d'ànim dels joves expressen tendències sanes”, o en un altre paràgraf: “La joventut de les escoles, reclutada en tots els estrats i subestrats de la societat soviètica, reflecteix en la seua variada composició tots els nostres errors i tots els nostres mèrits.” Si es jutja per les citacions, Trotski, abans que adular els joves, els crítica.

Igualment, la qüestió de la degeneració ha estat exposada de forma errònia. Trotski parla del perill de degeneració, tant per a la vella com per a la nova generació. La redacció de *Pravda* en respon de la manera següent:

“El perill teòric de degeneració existeix entre nosaltres. Sorgeix de la possibilitat d’una victòria gradual de l’economia capitalista sobre l’economia socialista i d’una progressiva soldadura entre els nostres quadres administratius i aquesta nova burgesia. Però ningú nega l’existència d’aquest perill.”

No obstant, el diuen en l’article els nou camarades: “Aquest perill de degeneració política no existeix entre nosaltres”, no concorda de cap manera amb aquesta declaració. En conseqüència, acusació i defensa no compten. Passem a l’acusació més greu: Trotski oposa dues generacions, les enfronta entre si, “vol minar la influència del provat Estat Major bolxevic”. Heus aquí el que escriu Trotski:

“Pretendre rebutjar a la vella generació seria una bogeria. Allò que cal és que aquesta vella generació canvie d’orientació i així pugui exercir en el futur una influència preponderant sobre tota l’activitat autònoma del partit.”

¿Hi ha ací alguna oposició entre joves i vells, algun desig de minar els vells quadres? ¿Són aqueixos els conceptes que estan en la base de l’argumentació dels dos documents? Ens sembla que si s’analitzen seriosament i amb cura totes les declaracions citades de Trotski, és impossible veure-hi qualsevol atiament d’una de les parts, una intenció d’animositat. Al contrari, Trotski concep al nou curs com el millor mitjà per a consolidar i créixer la influència dels vells quadres bolxevics.

Però si es rebutgen totes aquestes llegendes, aquestes interpretacions arbitràries i aquestes deformacions, i si s’estudia a fons la qüestió dels mètodes d’educació dels joves comunistes en l’esperit leninista, apareix clarament que Trotski té plena raó.

I si els nou camarades de la joventut comunista que han intervingut es prenguessen el treball d’examinar amb atenció la situació del jove comunista, que és la que millor coneixen, comprovaran que els joves comunistes del Konsomol no senten ésser els membres del partit en l’interior de la seua organització, sinó “joves comunistes en el partit”.

Aquest és un fet palesat moltes vegades pels militants més autoritzats.

Quina n’és la raó profunda? Ocorre que en el règim estret del partit, els joves no tenen possibilitat de participar en la suma de riquesa comuna acumulada durant llargs anys de treball del partit. El millor mode de transmetre als joves la tradició revolucionària bolxevic, totes les qualitats que han d’ésser pròpies del quadre del partit, és el nou curs de la democràcia aplicat “conscientment per la vella generació en interès de la continuïtat de la seua influència directiva”.

Heus aquí que, pel que fa a l'essència del problema, no és Trotski qui hi ha "agafat pels cabells" la qüestió dels joves (vinculada, segons la seua opinió, a totes les raons que motiven el nou curs en el partit) sinó que són els autors de les lletres els que li atribueixen posicions que mai ha sostingut.

En efecte (encara que siga involuntàriament), els nou camarades que han fet intervenir la joventut comunista en la discussió, han reduït tot a la qüestió de les dues generacions, sense vincular aquest problema al conjunt de la discussió i de tots els problemes que se li plantegen actualment al partit. I quan el mateix problema de les generacions és plantejat de manera errònia, quan és desnaturalitzat, tota intervenció en aquest sentit no pot menys que ésser un pas en fals: si aquestes intervencions menen a una discussió dels militants del Komsomol, aquesta discussió seguirà una línia falsa i provocarà aquell tipus de dissentiment contra el qual s'ha alçat el mateix Trotski.

El Comitè Central del Komsomol ha decidit no sotmetre a una discussió, particular dels membres del partit que treballen en l'organització dels joves, els problemes suscitats en la discussió del partit. Considerem aquesta decisió com injusta, però de totes maneres, aquesta no legitima l'article ací mencionat. Si la decisió que prohibeix que la discussió siga portada al Komsomol és justa, aquests camarades del Comitè Central han cregut necessari entrar en la discussió per a no dir res de nou, excepte una grollera acusació contra Trotski, inclinant-se no se sap davant de quina "divina trinitat". ¿Com explicar aquest fet d'una altra manera que pel desig d'enfrontar Trotski amb els joves?

Ningú ha rebutjat (i menys Trotski) la necessitat de conservar la influència preponderant, la direcció dels vells quadres del partit; aquesta necessitat és més que evident per a cadascun de nosaltres. No discutim l'article dels nou a propòsit d'açò.

Ens oposem que s'atribuïsquen als camarades dirigents del partit opinions que ells mai han expressat, i per això també ens oposem que es desnaturalitzen els problemes, a observar-los sota una llum falsa, particularment davant dels joves comunistes. *No volem que s'oculte la necessitat de crear en el partit una situació que permeta formar vertaders leninistes i no comunistes com aquells de què parla Lenin en el III Congrés del Komsomol:*

“Nosaltres estem per la unitat, per la direcció vertaderament bolxevic del partit. Estem lluny de tancar els ulls sobre els perills que amenacen els joves. Conscients per contra d'aquests perills, no volem que s'oculte el problema del nou curs amb el pretext de defensar els drets històrics de la vella guàrdia del partit contra atemptats inexistents.”

V. Dalin, membre del CC del Komsomol

M. Fedorov, membre del CC del Komsomol

A. Sotxin, col·laborador del CC del Komsomol

A. Bezimenski, un dels fundadors del Konsomol, membre del comitè de Moscou
F. Delkhusin, exsecretari del Comitè de Moscou
B. Treivas, exsecretari del Comitè de Moscou
M. Dugacev, un dels fundadors del Konsomol

LA PLATAFORMA DELS 46

AL POLITBURO DEL COMITÈ CENTRAL DEL PARTIT COMUNISTA
RUS

Secret

L'extrema gravetat de la situació ens obliga (en interès del nostre partit, en interès de la classe obrera) a declarar obertament que una prossecució de la política de la majoria del Politburó ocasionaria greus desastres per a tot el partit. La crisi econòmica i financera iniciada a finals de juliol d'enguany, amb totes les conseqüències polítiques, incloent-hi les internes al partit, que se'n deriven, ha palesat implacablement la ineficiència de la direcció del partit, en el camp econòmic i sobretot en el camp de les relacions internes del partit.

El caràcter casual, poc meditat i gens sistemàtic de les decisions del Comitè Central, que no ha aconseguit obtenir resultats adequats en el camp econòmic, ha conduït a una situació en què, no obstant els indubtables èxits importants en el camp de la indústria, de l'agricultura, de les finances i dels transports (èxits obtinguts en l'economia del país de manera espontània i no gràcies a la direcció, a vegades tanmateix la seua incapacitat o, fins i tot, en absència de tota direcció), ens trobem davant de la perspectiva no sols de la finalització de tals èxits sinó també d'una greu crisi econòmica.

Estem amenaçats per un imminent enfonsament del *txervonets*, que ha anat transformant-se en la moneda principal després de la liquidació del dèficit del pressupost; per una crisi del crèdit, en la qual el Gosbank no pot ja, sense córrer el risc d'un seriós enfonsament, finançar la indústria o l'intercanvi de productes industrials i ni tan sols l'adquisició de gra per a l'exportació; per una interrupció de la venda dels productes industrials com a conseqüència dels preus elevats, que s'expliquen en part per l'absència d'una direcció organitzativa planificada en la indústria, i en part per una equivocada política creditícia; per la impossibilitat de portar a la pràctica el programa d'exportació de gra a causa de la incapacitat per a adquirir-lo; pels preus extremadament baixos per als articles alimentaris, que perjudiquen els camperols i amenacen de provocar una retracció en vasta escala de la producció agrícola; per les desigualtats en els salaris, que provoquen un natural descontent entre els obrers, junt amb un caos pressupostari, cosa que indirectament provoca el caos en l'aparell estatal. El

mètode “revolucionari” d’efectuar reduccions pressupostàries, i noves i evidents reduccions en posar-lo en funcionament, ha deixat d’èsser una mesura transitòria i s’ha convertit en un fenomen regular que pertorba contínuament l’aparell estatal i, com a conseqüència de la manca de pla en les reduccions efectuades, el pertorba de manera casual i espontània.

Aquests són alguns dels elements de la crisi econòmica, creditícia i financera que ja ha començat. Si no s’adopten immediatament mesures àmplies, ben estudiades, planificades i enèrgiques, si continua l’actual absència de direcció, correm el risc d’un col·lapse econòmic extremadament agut que ocasionarà inevitablement complicacions polítiques internes i una paràlisi completa de la nostra influència i capacitat d’acció externa. I açò últim, com és comprensible, ens és més necessari que mai: en depèn la sort de la revolució mundial i de la classe obrera en tots els països.

Anàlogament, en el camp de les relacions internes del partit veiem la mateixa direcció equivocada que paralitza i divideix el partit; el que apareix com particularment clar en el període de crisi que estem travessant.

No creiem que tot es dega a la ineficiència política dels actuals dirigents del partit; al contrari, encara que diferim d’ells en l’apreciació de la situació i en l’adopció dels mitjans adequats per a modificar-la, considerem que els actuals dirigents no podrien deixar d’èsser designats pel partit per als llocs més importants en la dictadura proletària. Nosaltres expliquem els errors pel fet que darrere de la forma externa de la unitat oficial es produeix en la pràctica un reclutament unilateral dels individus, i una direcció dels assumptes que és unilateral i adaptada a les opinions i simpaties d’un grup restringit. Com a conseqüència d’una direcció del partit distorsionada per semblants consideracions estretes, el partit està deixant en gran manera de ser aquella viva col·lectivitat independent que amb sensibilitat aferra la realitat de les coses perquè està lligada a aquesta realitat per mitjà de milers de fils. Comprovem, per contra, la sempre creixent, i avui a penes oculta divisió del partit entre una jerarquia secretarial del partit i la “gent tranquil·la”, entre funcionaris professionals de partit designats des de dalt i la massa general del partit que no participa en l’activitat comuna.

Aquest és un fet conegut pels afiliats al partit. Membres del partit que estan insatisfets per aquesta o aquella decisió del Comitè Central o d’un comitè provincial, que tenen aquest o aquell dubte en la seua ment, que en privat emfatitzen sobre aquest o aquell error, irregularitat o desordre, tenen temor de parlar-ne en les reunions de partit, o a vegades fins i tot a tan sols conversar sobre tals problemes, a menys que l’interlocutor siga absolutament de fiar des del punt de vista de la “discreció”; la lliure discussió en l’interior del partit ha desaparegut pràcticament, l’opinió pública del partit està ofegada. En l’actualitat, no és el partit, no és el conjunt dels seus afiliats qui promou i

elegeix els membres dels comitès provincials i del Comitè Central del PCR (b). Al contrari, la jerarquia secretarial del partit tria cada vegada amb major freqüència els participants de les conferències i congressos que s'estan convertint cada vegada més en les assemblees executives d'aquesta jerarquia.

El règim instituït en l'interior del partit és absolutament intolerable; destrueix la independència del partit, substituint el partit per un aparell burocràtic reclutat que actua sense oposició en temps normals, però que inevitablement la provoca en els moments de crisi, i que amenaça de transformar-se en completament ineficient enfront dels seriosos esdeveniments provocats per la crisi.

La situació així creada s'explica pel fet que el règim de la dictadura d'una fracció a l'interior del partit, creat de fet després del X Congrés, s'ha sobreviscut a si mateixa. Molts de nosaltres acceptàrem conscientment sotmetre'ns a tal règim. El gir polític de l'any 1921, i després, la malaltia del camarada Lenin, exigien, segons alguns de nosaltres, una dictadura en l'interior del partit com a mesura conjuntural. Altres companys des d'un començament assumiren enfront d'ella una actitud escèptica o negativa. De totes les maneres, ja en l'època del XII Congrés aquest règim estava superat. Havia començat a mostrar el revers de la medalla. Els lligams en l'interior del partit havien començat a debilitar-se, el partit s'apagava. En el seu si, moviments d'oposició extrems i evidentment malsans havien començat a adquirir un caràcter antipartit, atès que la discussió entre els companys sobre els problemes fonamentals i controvertits estava ofegada. Tal discussió hauria revelat sense dificultat el caràcter malsà d'aquests moviments tant a la massa del partit com a la majoria dels participants en ell. Aparegueren, en canvi, moviments il·legals que atragueren als membres del partit fora dels límits partidaris i provocaren un divorci entre el partit i les masses treballadores.

Si la situació així creada no és modificada radicalment en futur immediat, la crisi econòmica en la Rússia soviètica i la crisi de la dictadura de fracció en el partit infligiran durs cops a la dictadura obrera a Rússia i al Partit Comunista Rus. Amb tal pes sobre el seu coll, la dictadura del proletariat a Rússia i el seu guia, el PCR, no poden afrontar la fase imminent de noves agitacions a escala mundial, i la perspectiva és la d'ésser derrotats en tot el front de la lluita proletària. Naturalment, a primera vista seria més simple resoldre la qüestió dient que en aquest moment, considerades totes les circumstàncies, no hi ha ni pot haver-hi cap possibilitat de plantejar el problema d'un canvi en l'orientació del partit, de posar a l'ordre del dia nous i complicats objectius, etc. Però és perfectament clar que tal punt de vista equivaldria a tancar oficialment els ulls sobre la situació real, atès que tot el perill consisteix en el fet que no hi ha una vertadera unitat de pensament i d'acció enfront d'una situació interna i externa extremadament complicades. La lluita que s'està portant a terme en el partit és tant més aspra com més silenciosa i secretament s'entaula. Si nosaltres

plantegem aquesta qüestió davant del Comitè Central, és precisament per a provocar la més ràpida i menys dolorosa solució de les contradiccions que laceren el partit i per a assentar-lo ràpidament sobre una base sana. És indispensable una real unitat en les opinions i en les accions. Les dificultats plantejades exigeixen de tots els membres del partit una acció unida, fraterna, plenament conscient, extremadament vigorosa, extremadament concentrada. El règim de fracció ha d'ésser abolit, i açò s'ha de fer en primer lloc pels que el crearen; ha d'ésser substituït per un règim d'unitat de camarades i de democràcia interna de partit.

A fi d'aclarir el que hem exposat i d'adoptar les mesures indispensables per a sortir de la crisi econòmica, política i de partit, nosaltres proposem al Comitè Central, com primera i urgent iniciativa, convocar una conferència dels membres del Comitè Central, junt amb els seus més eminents i actius funcionaris del partit, de tal mena que la llista dels convocats compregua un cert nombre de companys que tinguen opinions diferents de les de la majoria del Comitè Central

Signatures sota la Declaració al Politburó del Comitè Central del PCR sobre la situació interna del partit del 15 d'octubre de 1923

E. Preobrazhenski
B. Breslav
L. Serebriakov

No estant d'acord amb alguns dels punts d'aquesta lletra que expliquen les causes de la situació creada, però considerant que el partit es troba enfront de problemes que no poden ésser completament resolts amb els mitjans posats en pràctica fins ara, m'associe plenament a la conclusió final d'aquesta lletra.

A. Beloborodov

Concorde plenament amb les propostes, encara que dissentisc sobre alguns punts dels considerants.

A. Rosengolts
M. Alski

Substancialment compartisc els punts de vista d'aquesta crida. L'exigència d'afrontar directament i sincera tots els nostres mals ha esdevingut tan urgent que suporta plenament la proposta de convocar la suggerida conferència a fi d'establir els mitjans pràctics per a escapar a l'acumulació de les dificultats.

Antonov-Ovseenko
A. Benediktov
I. N. Smirnov

No concorde amb diverses opinions de la primera part de la declaració. No concorde amb diverses caracteritzacions de la situació interna del partit. Al mateix temps, estic profundament convençut que la situació del partit requereix que s'adopten mesures radicals; perquè actualment aquesta situació no és sana. Compartisc plenament la proposta pràctica.

A. Bubnov
A. Voronski
V. Smirnov
E. Bosh
I. Bik
V. Kosior
F. Lokackov

Concorde plenament amb l'avaluació de la situació econòmica. Considere perillós en aquest moment un afebliment de la dictadura política, però és indispensable una clarificació. Considere absolutament indispensable una conferència.

L. Kaganovitz
Drobnis
P. Kovalenko
A. E. Minkin
I. Iakovleva

Concorde plenament amb la proposta pràctica.

B. Elsin

Signe amb la mateixa reserva del company Bubnov tanmateix que no compartisc la forma ni el to la forma del qual m'impulsa encara més a concordar amb la part pràctica de la declaració.

I. Paliudov

No concorde completament amb la primera part que tracta sobre la situació econòmica del país; efectivament, aquesta és molt greu i exigeix un examen extremadament atent, però fins ara el partit no ha produït homes que el

dirigirien millor que aquells ho estan fent ara. Sobre el problema de la situació interna del partit, considere que hi ha un element substancial de veritat en tot el que s'ha dit i considere essencial l'adopció de mesures urgents.

F. Sudnik
Ju. Piatakov
V. Obolenski (Osinski)
N. Muralov
T. Saprónov

La situació en el partit i la situació internacional són tals que requereixen, ara més que mai, un especial esforç i concentració de les forces del partit. M'associe a la declaració i la considere *exclusivament* com una temptativa per a reconstituir la unitat del partit i preparar-lo per als futurs esdeveniments. És natural que en aquest moment calga excloure tot tipus de lluita a l'interior del partit. És necessari que el Comitè Central avaluï ponderadament la situació i adopte urgents mesures per a eliminar el descontentament al si del partit i àdhuc entre les masses no pertanyents al partit.

A. Goldman
V. Maximovitx
D. Sosnovski
Danishevski
O. Smidel
N. Vaganian
I. Stukov
A. Lobanov
Rafaíl
S. Vasiltxenko
M. Zakov
A. M. Puzakov
N. Nikolaev

Atès que en els últims temps he estat sobretot al marge del treball dels organismes del partit, m'abstinc de tot judici sobre els dos primers paràgrafs de la part introductòria; sobre la resta estic d'acord.

Averin

Concorde amb l'exposició de la primera part sobre la situació econòmica i política del país. Considere que en la part que descriu la situació interna del partit hi ha una certa exageració. És absolutament indispensable adoptar immediatament mesures per a salvaguardar la unitat del partit.

L Bogoslavski
P. Mestxaiev
T. Shorecko